

İpək Yolu Sığorta ASC

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun hazırlanmış
Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorların Hesabatı

31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
31 dekabr 2024-cü il tarixinə bitən il üzrə	
Maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiqlənməsi üzrə	
Rəhbərliyin məsuliyyətinə dair hesabat	2
Müstəqil auditorun rəyi	2-3
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	4
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	8-44

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ ÜZRƏ RƏHBƏRLİYİN MƏSULLİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT

Rəhbərlik İpək Yolu Sığorta ASC-nin "Sığorta şirkəti" 31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini, eləcə də həmin tarixə bitən il üzrə əməliyyat nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkətini və kapitalda dəyişiklikləri Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq olaraq düzgün əks etdirən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:

- Mühəsibat uçotu qaydalarının müvafiq şəkildə seçilməsinə və tətbiqinə;
- Məlumatların, o cümlədən mühəsibat uçotu qaydalarının müvafiq, mötəbər, müqayisəli və anlaşıla bilən tərzdə təqdimatına;
- İstifadəçilərə xüsusi əməliyyatların, digər hadisə və şəraitlərin Sığorta şirkətinin maliyyə fəaliyyəti və maliyyə nəticələrinə təsirini anlamağa kömək göstərmək üçün MHBS-in xüsusi tələblərinin yerinə yetirilməsi kifayət etmədikdə əlavə açıqlamaların verilməsinə;
- Sığorta şirkətinin fasiləsizlik prinsipinə əsasən fəaliyyətini davam etdirə bilməsi imkanlarının qiymətləndirilməsinə.

Həmçinin, rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuldur:

- Sığorta Şirkəti daxilində sağlam və effektiv daxili nəzarət sisteminin planlaşdırılması, tətbiqi və saxlanılmasına;
- Sığorta şirkətinin əməliyyatlarının açıqlanması və izah edilməsi, habelə maliyyə vəziyyətinin istənilən vaxt dəqiqliklə açıqlanması üçün yetərli olan və Sığorta şirkətinin maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun gəldiyini təmin edə biləcək müvafiq mühəsibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və mühəsibat uçotu standartlarına müvafiq olaraq yerli uçot qeydlərinin aparılmasına;
- Sığorta şirkətinin aktivlərinin mühafizə olunması üçün mümkün tədbirlərin görülməsinə; və
- Saxtakarlıq və digər pozuntuların müəyyən edilməsi və qarşısının alınmasına.

Sığorta şirkətinin 31 dekabr 2024-cü il tarixinə bitən il üzrə maliyyə hesabatlarının buraxılması rəhbərlik tərəfindən 17 mart 2025-ci il tarixində təsdiqlənmişdir.

Sığorta şirkətinin rəhbərliyi tərəfindən:

Niyazi İmanov
İdarə heyətinin sədri

17 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Rəna Quliyeva-İmranova
Baş mühasib

17 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Müstəqil Auditorun Rəyi

İpək Yolu Sığorta ASC-nin Təsisçiləri və Rəhbərliyinə:

Şərti Rəy

Biz İpək Yolu Sığorta ASC (Sığorta şirkəti) 31 dekabr 2024-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixə bitən il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesablardan, habelə mühim mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatların icmalından ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən maliyyə hesabatları 31 dekabr 2024-cü il tarixinə Sığorta şirkətinin maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından - Şərti rəy üçün əsasda qeyd olunan məsələdən başqa - düzgün əks etdirir.

Şərti Rəy üçün əsas

MHBS 17-nin tələbi üzrə daxili auditin bu sahədə peşəkarlığının yüksək olması tələb olunarkən, sığorta şirkətinin daxili audit funksiyasını yerinə yetirən əməkdaşın risklərin qiymətləndirilməsi üzrə peşəkarlıq səviyyəsinin adekvat olmadığı, audit zamanı risklərin qiymətləndirilməsi sahəsinin audit hesabatına rastlanılmaması MHBS 17-nin tam tətbiqinə olan tələbləri təmin etmir.

Digər məsələ

Sığorta şirkətinin 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatları başqa auditor tərəfindən yoxlanılmışdır və hesabata dair müsbət rəy bildirilmişdir.

Sığorta şirkətinin 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatlarının auditini aparmamışıq, müvafiq olaraq həmin maliyyə hesabatlarına dair rəy və ya hər hansı digər əminlik formasını təqdim etmirik.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və Sığorta şirkətinin idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatları Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Sığorta şirkətinin ləğv edilməsi və ya əməliyyatların dayandırılması niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Sığorta şirkətinin daim fəaliyyətdə olan Sığorta şirkətinin fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, onunla bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan Sığorta şirkəti konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Sığorta şirkətinin idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslər Sığorta şirkətinin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim

etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və ya məcmu halda götürməklə hazırkı maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar spektisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Sığorta şirkətinin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Sığorta şirkətinin daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gəldiyimiz halda, biz auditor hesabatımızda fərdi maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Sığorta şirkətinin daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsinə gətirib çıxara bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmunu, eləcə də maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.

Fəaliyyətin fasiləsizliyinə dair əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlik

Biz diqqəti Sığorta şirkətinin maliyyə hesabatlarına dair izahedici qeydlərində olan fəaliyyətinin davam etdirilməsinə dair qeyri-müəyyənlik faktorlarına yönəltmək istədik. İzahedici qeydlərdə hazırkı şəraitdə Sığorta şirkətinin öz fəaliyyətinin fasiləsizliyini təmin etmək sahəsində əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlik aşkar edilməmişdir. Bu şəraitlə əlaqədar biz öz mülahizələrimizdə dəyişikliklər etməmişik.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda Sığorta şirkətinin idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslərin nəzərinə çatdırmalıyıq.

17 mart 2025-ci il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT 31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31/12/2024	31/12/2023
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	16	1,244,493	3,232,908
Təkrar sığorta müqaviləsi aktivləri	7&8	1,571,183	3,543,374
Torpaq, tikili və avadanlıq	10	34,235	50,951
Qeyri-maddi aktivlər	10	101,389	111,805
Uzunmüddətli maliyyə aktivləri	12	9,133,075	4,776,842
Təxirə salınmış vergi aktivi	17	1,355,219	1,331,876
İcbari sığorta bürosu ehtiyatlar		300,000	500,000
Digər aktivlər	11	542,701	14,321
Banklarda müddətli əmanətlər	9	5,838,652	7,724,116
Sığorta müqaviləsi aktivləri	7&8	1,043,340	13,116
İstifadə hüquqlu aktivlər		-	312,495
Öncədən ödəmələr və avanslar	11	5,515	-
Debitor borc	12	788,757	-
CƏMİ AKTİVLƏR		21,958,558	21,611,804
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
Öhdəliklər			
Alınmış avans		128,346	-
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	17	368,569	-
İcarə öhdəliyi		-	344,079
Digər öhdəliklər	12	514,020	371,668
Sığorta müqaviləsi üzrə öhdəliklər	7&8	2,614,523	4,932,214
Təkrar sığorta müqaviləsi öhdəlikləri	7&8	1,691,775	134,916
Təchizatçılar üzrə kreditör borclar	12	38,121	-
Cəmi öhdəliklər		5,355,355	5,782,877
Kapital			
Nizamnamə	14	14,770,000	14,770,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət (Yığılmış zərər)		1,833,204	1,058,927
Cəmi kapital		16,603,204	15,828,927
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		21,958,558	21,611,804

Rəhbərlik adından:

Niyazi İmanov
İdarə heyətinin sədri

17 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Rəna Quliyeva-İmranova
Baş Mühəsib

17 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-43-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİRLƏR HAQQINDA HESABAT 31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ (Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində bitən il üzrə
Sığorta gəlirləri	7&8	6,210,087	14,610,283
Sığorta xidməti xərcləri		(741,935)	(896,126)
Sığorta üzrə ehtiyat/berpa	7&8	444,513	
Xalis gəlirlər		5,912,665	13,714,157
Sığorta xidmətlərinin təkrarsığorta müqavilələrindən öncəki nəticə		5,912,665	13,714,157
Təkrarsığorta haqlarının ayrılması	7&8	(4,709,125)	(11,983,086)
Baş vermiş hadisələr üzrə təkrarsığortadan ödənilən məbləğlər	7&8	131,932	695,284
Saxlanılan təkrarsığorta müqavilələri üzrə xalis xərclər		(4,577,193)	(11,287,802)
Sığorta xidmətlərinin nəticələri		1,335,472	2,426,355
Verilmiş sığorta müqavilələri üzrə sığortanın maliyyələşdirilməsi xərcləri	7&8	(178,382)	(44,428)
Saxlanılan təkrarsığorta müqavilələri üzrə təkrarsığorta maliyyə gəlirləri	7&8	2,762	28,189
ƏMƏLİYYAT GƏLİRİ		1,159,852	2,410,116
Maliyyə gəliri		587,992	832,239
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	15	(1,659,693)	(2,017,694)
Digər gəlirlər - xalis		1,754,694	2,096
VERGİDƏN ƏVVƏLKİ MƏNFƏƏT		1,842,846	1,226,757
Mənfəət vergisi xərci	17	(368,569)	(485,625)
Təxirə salınmış vergi gəliri			87,884
İL ÜZRƏ XALIS MƏNFƏƏT		1,474,277	829,016
İl üzrə digər məcmu gəlirlər		-	-
İL ÜZRƏ CƏMİ MƏCMU GƏLİR		1,474,277	829,016

Rəhbərlik adından:

Niyazi İmanov
İdarə heyətinin sədri

17 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Rəşad Quliyeva-İmranova
Baş Mühəsib

17 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

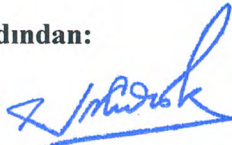
8-43-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	Nizamnamə	Yığılmış zərər	Cəmi Kapital
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq	14	14,770,000	964,911	15,734,911
2023-ci il üzrə cəmi məcmu gəlir		-	829,016	829,016
31 dekabr 2023-ci il tarixinə qalıq	14	14,770,000	1,058,927	15,828,927
2024-cü il üzrə cəmi məcmu gəlir		-	1,474,277	1,474,277
31 dekabr 2024-cü il tarixinə qalıq	14	14,770,000	1,833,204	16,603,204

Rəhbərlik adından:

Niyazi İmanov
İdarə heyətinin sədri

17 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Rəna Quliyeva-İmranova
Baş Mühəsib

17 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-43-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2024	31 dekabr 2023
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını			
Vergidən əvvəlki mənfəət		1,842,846	1,226,757
Düzəlişlər:			
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi		40,974	-
Silinmə		15,286	24
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	10	29,090	340,771
İnvestisiyalar üzrə ehtiyatın hesablanması	13	3,825	114
Müddətli depozitlər üzrə ehtiyatın hesablanması	9	61,348	488
Ehtiyatların bərpası		444,513	-
Nəgd pul və nəgd pul ekvivalentləri üzrə ehtiyatın bərpası	16	-	(125)
Faiz gəliri		(587,992)	(832,239)
İcarə üzrə faiz xərci		-	48,536
Digər ödənişlər		1,692,468	
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin axını		3,542,358	784,326
Təkrarsığorta müqavilələri üzrə aktiv və öhdəliklər	7&8	3,529,050	(825,853)
Sığorta müqaviləsi üzrə aktiv və öhdəliklər	7&8	(3,347,915)	248,740
Digər debitor və avanslar	12	(794,272)	(7,097)
Məhdudlaşdırılmış depozitlərdə dəyişiklik		200,000	-
Cari mənfəət vergisi öhdəliklərində (azalma)/ artım	17	368,569	-
Digər öhdəliklərdə azalma (azalma)/ artım		(7,780)	(668,185)
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə olunmuş (yönəlmis) vergidən əvvəlki xalis pul vəsaitləri		3,490,010	(468,069)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(609,165)	(485,625)
Əməliyyat fəaliyyətinə (yönəlmis) fəaliyyətindən əldə olunmuş xalis pul vəsaitləri		2,880,845	(953,694)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin axını			
Əsas vəsaitlər üzrə əlavələr	10	(5,034)	(3,255)
Qeyri-maddi aktivlər üzrə əlavələr	10	(850)	(700)
İnvestisiyalardan əldə olunan faiz gəliri		353,243	812,489
Amortizasiya edilmiş qiymətlərlə investisiya qiymətli kağızların alınması		(4,379,200)	-
İnvestisiya fəaliyyətində daxil olan (yönəlmis) cəmi nəgd pul vəsaitləri		(4,031,841)	(808,534)
Maliyyə fəaliyyəti üzrə pul axınları			
Ödənilmiş dividendlər		(700,000)	(735,000)
İcarə öhdəlikləri üzrə ödəmə		(137,420)	(360,000)
Maliyyə fəaliyyətində istifadə edilən cəmi nəgd pul vəsaitləri		(837,420)	1,095,000
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artma/(azalma)		(1,988,415)	(1,240,160)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	16	3,232,908	4,473,237
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	16	1,244,493	3,233,077

Rəhbərlik adından:

Niyazi İmanov
İdarə heyətinin sədri
17 mart 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası
8-43-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

Rəza Quliyeva-İmranova
Bakı, Azərbaycan Respublikası
17 mart 2025-ci il

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

1. GİRİŞ

Sığorta şirkəti və onun fəaliyyəti

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2024-cü il tarixində başa çatan il üzrə Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq “İpək Yolu Sığorta ASC” (“Sığorta şirkəti”) üçün hazırlanmışdır. Sığorta şirkəti Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçib və bu ölkədə fəaliyyət göstərir.

Əsas fəaliyyət: Sığorta şirkətinin əsas fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında kommersiya və pərakəndə Sığorta şirkəti əməliyyatlarının həyata keçirilməsidir. Sığorta şirkəti, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 06 iyul 2021-ci ildə verdiyi 000454 qeydiyyat nömrəli tam sığorta lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Sığorta şirkətinin hüquqi və faktiki ünvanı aşağıdakı kimidir: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Xəqani küçəsi 1.

Bakı şəhəri, Heydər Əliyev prospekti 573, AZ1045

31 dekabr 2024-cü il tarixinə Sığorta şirkətinin 24 nəfər işçisi var (31 dekabr 2023: 35 nəfər).

31 dekabr 2024 və 2023-cü il tarixlərinə Sığorta şirkətinin səhmdar strukturunda səhmdarların payları aşağıdakı kimi olmuşdur:

Səhmdarlar	Payın məbləği (AZN)	Pay faizi
“ASG Business Aviation” MMC	14,256,848	96.52%
“Azərbaycan Hava Yolları” QSC	513,152	3.48%
Cəmi nizamnamə kapitalı	14,770,000	100%

Əməliyyat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə (“AZN”) əks olunmuşdur. Azərbaycan Manatı Azərbaycan Respublikasının rəsmi valyutasıdır.

2. HESABATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ

Uyğunluq prinsipi

Hazırkı maliyyə hesabatları fəaliyyətin fasiləsizliyi və Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası tərəfindən hazırlanan 31 dekabr 2024-cü il tarixinə qüvvədə olan Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına (“BMHS”) uyğun şəkildə hazırlanmışdır.

Təqdimatın əsasları

Maliyyə hesabatları aşağıda göstərilmiş mühəsibat uçotu prinsiplərində başqa cür qeyd olunmayıbsa (məsələn, müəyyən maliyyə alətləri ədalətli dəyər prinsipi ilə ölçülür) tarixi dəyər prinsipinə əsasən hazırlanmışdır.

Ədalətli dəyər- qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan əməliyyatlarda aktivin satılması zamanı alınan və ya öhdəliyin köçürülməsi zamanı ödənilən qiymətdir. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Sığorta şirkəti mümkün dərəcədə bazarda müşahidə edilə bilən informasiyalardan istifadə edir. Əgər aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri müəyyən oluna bilmirsə, Sığorta şirkəti müşahidə edilə bilən məlumatların istifadəsini maksimumlaşdırır və müşahidə edilə bilməyən məlumatların istifadəsini minimumlaşdırır (oxşar əməliyyatlar üçün qiymətləri, diskontlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkətinin təhlilini və ya emitentin xüsusi hallarda opsiyon qiymət qoyma modelini əks etdirən müqayisəli bazar yanaşmasının istifadəsi) qiymətləndirmə

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

2. HESABATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ (davamı)

mexanizmlərindən istifadə edir. İstifadə olunan məlumatlar bazar iştirakçılarının nəzərə aldığı aktiv/öhdəliyin xarakteristikalarına uyğundur.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə üçün məlumatların müşahidə edilə bilmə dərəcəsinə və bütünlüklə ədalətli dəyərin müəyyən olunmasında məlumatların əhəmiyyətinə əsaslanaraq müxtəlif iyerarxik kateqoriyalara bölünür:

- 1-ci səviyyə - ədalətli dəyər eyni aktivlər/öhdəliklərin aktiv bazardakı mövcud qiymətindən (dəyişdirilməmiş) əldə edilir.
- 2-ci səviyyə - ədalətli dəyər 1-ci səviyyədə göstərilən mövcud qiymətlərdən fərqli olaraq aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (məs., qiymətlər) və ya dolay yolla (qiymətlərdən əldə olunan) müşahidə edilə bilən məlumatlardan əldə olunur.
- 3-cü səviyyə - ədalətli dəyər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan (müşahidə edilə bilinməyən məlumatlar) aktiv və öhdəliklər üçün məlumatları özündə əks etdirən qiymətləndirmə mexanizmlərindən əldə olunur.

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasındakı köçürmələr Sığorta şirkəti tərəfindən dəyişikliyin baş verdiyi hesabat dövrünün sonunda tanınır.

Funksional və hesabat valyutası

Sığorta şirkəti funksional valyutası və bu maliyyə hesabatlarının tərtib olunduğu valyuta Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

Sığorta məhsullarının təsnifatı

Müqavilənin müddəti başlayanda əhəmiyyətli sığorta riskini daşıyan və ya müqavilənin müddəti başlayanda sığorta riskinin səviyyəsi əhəmiyyətli ola bilən kommersiya mahiyyətli ssenarini nəzərdə tutan müqavilələr sığorta müqavilələri hesab olunur. Sığorta riskinin əhəmiyyətliliyi həm sığortalanmış hadisənin baş vermə ehtimalı, həm də potensial təsirinin həcmindən asılıdır.

Hər hansı bir müqavilə sığorta müqaviləsi kimi təsnif edilmişdirsə, həmin müqavilə qalan müddət ərzində, sığorta riski bu müddət ərzində əhəmiyyətli dərəcədə azalsa belə, bütün hüquq və öhdəliklər yerinə yetirilənə və ya müddəti başa çatana qədər sığorta müqaviləsi olaraq qalır.

Sığorta müqavilələri üzrə öhdəliklər

Sığorta müqavilələri üzrə öhdəliklərə tənzimlənməmiş zərərlər üzrə ehtiyat, qazanılmamış sığorta haqları ehtiyatı, riyazi ehtiyatlar üzrə ehtiyat və sığorta haqqının çatışmazlığı ehtiyatı daxildir. Tənzimlənməmiş zərərlər üzrə ehtiyat, hesabat tarixinə bildirilməsindən asılı olmayaraq baş vermiş, lakin tənzimlənməmiş bütün sığorta hadisələrinin qiymətləndirilmiş yekun dəyəri ilə tənzimləmə xərclərinə və digər bərpa olunan məbləğlərin gözlənilən dəyərinə əsaslanır. Müəyyən növ ödənişlərin bildirilməsi və tənzimlənməsi gecikdirilə bilər, buna görə də onların yekun dəyəri hesabat tarixində dəqiqliklə məlum ola bilməz. Öhdəlik təcrübə nəticələrinə və mənfi kənarlaşma təfəvütünü daxil edə bilən cari fərziyyələrə əsaslanan müxtəlif növ standart aktuar proqnozlaşdırma üsullarından istifadə etməklə hesabat tarixinə hesablanır. Öhdəlik pulların vaxt dəyərini nəzərə almaqla diskontlaşdırılmır. Bərabərləşdirmə və ya katastrofik zərərlər üzrə ehtiyatlar tanınmır. Öhdəliklərin tanınması tələbi ödəmə öhdəliyinin vaxtı başa çatanda, tələb ödənildikdə və ya ləğv edildikdə dayandırılır.

Qazanılmamış sığorta haqları ehtiyatı alınmış və ya alınacaq sığorta haqlarının başlamış, lakin hesabat tarixində vaxtı bitməmiş risklərə aid olan hissəsindən ibarətdir. Ehtiyat müqavilələr imzalananda, sığorta təminatı başlayanda və haqlar hesablananda tanınır və müqavilə əsasında göstərilən sığorta xidmətinin modelinə uyğun olaraq müqavilənin müddəti ərzində qazanılmış haqq kimi hesaba alınır.

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

2. HESABATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ (davamı)

Hər hesabat tarixində riskləri nəzərdən keçirir və eləcə də gözlənilən sığorta hadisələri xərclərinin və təxirə salınmış akvizisiya xərclərinin qazanılmamış haqları aşırıb-aşmamasını müəyyən etmək məqsədilə öhdəliyin adekvatlığı testini keçirir. Bu hesablama müvafiq sığorta müqavilələri üzrə öhdəliklərə aid olan aktivlər üzrə yaranması gözlənilən investisiya gəliri nəzərə alındıqdan sonra müqavilə əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari qiymətləndirməsini istifadə edir. Bu hesablamalar qazanılmamış sığorta haqları ehtiyatının balans dəyərinin qeyri-münasib olmasını göstərsə, çatışmazlıq mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatda haqqın çatışmazlığı üçün ehtiyat ayırmaqla tanınır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Ümumi alınmış sığorta haqları

Ümumi sığorta haqlarına, bütövlükdə və ya qismən sonrakı uçot dövrünə aid olub-olmamasından asılı olmayaraq, il ərzində bağlanmış sığorta müqavilələri üzrə sığorta haqları daxildir. Onlar sığorta müqaviləsi imzalandığı tarixdə tanınır.

Qazanılmamış sığorta haqları il ərzində tanınmış sığorta haqlarının hesabat tarixindən sonrakı risk dövrlərinə aid olan hissəsini təmsil edir. Qazanılmamış sığorta haqları gündəlik əsasla proporsional qaydada hesablanır. Sonrakı dövrlərə aid olan hissə qazanılmamış sığorta haqları ehtiyatı kimi təxirə salınır.

Sığorta müqavilələrinin xitamı

Sığortalının sığorta haqlarını ödəmək niyyətinin və ya qabiliyyətinin olmadığına dair obyektiv sübut olduqda sığorta müqaviləsinə xitam verilir. Xitam adətən sığorta haqlarının müqavilə müddəti boyu hissə-hissə ödənilməsi müqavilələr təsir göstərir. Xitam hesabatda ümumi alınmış sığorta haqlarından ayrıca göstərilir.

Təkrarsığorta haqları

Ümumi təkrarsığorta haqları dövr ərzində imzalanmış qəbul edilmiş təkrarsığorta müqavilələrinin nəzərdə tutduğu tam müddət üzrə alınacaq sığorta haqlarından ibarətdir və ümumi sığorta haqları ilə eyni qaydada uçota alınır.

Haqq və komissiya gəlirləri

Sığortalılar və təkrarsığortaçılardan şəhadətnaməyə xidmət göstərmə, vasitəçilik və digər müqavilə haqları tutulur. Bu haqlar müqavilə müddəti ərzində əlaqəli xidmətlərin göstərilməsi üzrə gəlir kimi tanınır. Əgər bu haqlar gələcək dövrlərdə görülməli xidmətlərə aid olarsa, təxirə salınır və gələcək dövrlər üzrə tanınır.

Faiz gəliri

Faiz gəliri yığıldıqca mənfəət və ya zərər hesabatında illik faiz gəliri kimi tanınır. Maliyyə aktivləri və ya öhdəliyinin faktiki gəlirinin tərkib hissəsini təşkil edən haqq və komissiya alətin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır.

Subroqasiya üzrə gəlir

Subroqasiya üzrə gəlir daxil olduğu anda tanınır.

Sair gəlir və xərclər

Digər gəlirlər gələcəkdə etibarlı ölçülə bildikdə tanınır. Xərclər isə çəkildikdə tanınır.

Təkrarsığortaçılara ötürülmüş sığorta haqları

Təkrarsığortaçılara ötürülmüş sığorta haqları təkrarsığortaçılara ötürülmüş bütün müqavilələri ehtiva edir. Onlar slipin imzalandığı tarixdə tanınır.

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT**
(Azərbaycan Manatı ilə)

2. HESABATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ (davamı)

Sığorta hadisələri üzrə xərclər

Ümumi sığorta hadisələri

Ümumi sığorta hadisələri xərclərinə il ərzində baş vermiş bütün sığorta hadisələri daxildir. Sığorta hadisələri üzrə xərclər iddia təsdiq edildikdə tanınır.

Təkrarsığorta hadisələri

Müvafiq müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq təkrarsığorta hadisələri əlaqəli ümumi sığorta hadisəsi tanınan zaman tanınır.

Təxirə salınmış xərclər

Təxirə salınmış xərclər təxirə salınmış akvizisiya xərclərindən (TSAX) və hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olmayan təkrarsığorta müqavilələri üzrə qabaqcadan ötürülmüş təkrarsığorta haqlarından ibarətdir.

Maliyyə dövrü ərzində çəkilmiş, sığorta müqavilələrinin qəbul edilməsi və ya yenilənməsindən irəli gələn birbaşa sığorta və qəbul edilmiş təkrarsığorta müqavilələri üzrə komissiyalar, müəyyən edilə bilən və kəmiyyət baxımından ölçülə bilən birbaşa və dolay xərclər gələcək sığorta haqları hesabına bərpa olunduğu təqdirdə TSAX daxilində təxirə salınır. Bütün digər komissiya xərcləri çəkildiyi zaman xərc kimi tanınır.

İlkin tanınmadan sonra TSAX əlaqəli haqların qazanıldığı dövr üzrə amortizasiya olunaraq silinir.

Dəyərsizləşmə təhlili hər hesabat tarixində və ya dəyərsizləşmə əlaməti yarananda isə daha tez tez aparılır. Bərpa oluna bilən dəyər balans dəyərindən aşağı olduqda dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərərdə tanınır. TSAX, həmçinin hər hesabat dövrü üçün öhdəliyin adekvatlığı testində də nəzərə alınır.

Əlaqəli müqavilələr tənzimləyəndə və ya ləğv ediləndə, TSAX-nin tanınması dayandırılır.

Təxirə salınmış gəlir

Təxirə salınmış gəlirlər müvafiq müqavilənin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə təxirə salınan və amortizasiya olunan təkrarsığorta müqavilələrindən və vasitəçilik əməliyyatlarından (məsələn, frontinq əməliyyatından) əldə edilən haqq və komissiya gəlirlərindən ibarətdir.

Sığorta əməliyyatları üzrə debitor və kreditor borcları

Sığorta əməliyyatları üzrə debitor borcları müvafiq sığorta müqavilələri qüvvədə olduqda tanınır və ilkin tanınma zamanı alınmış və ya alınacaq ödənişin ədalətli dəyəri ilə ölçülür. İlkin tanınmadan sonra, sığorta əməliyyatları üzrə debitor borcları effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür. Sığorta əməliyyatları üzrə debitor borclarının balans dəyəri hər hansı hadisə və ya şərait balans dəyərinin qaytarıla bilməyəcəyini göstərəndə dəyərsizləşmə baxımından nəzərdən keçirilir, dəyərsizləşmə zərəri isə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Sığorta əməliyyatları üzrə debitor borclarının tanınması maliyyə aktivləri ilə eyni qaydada dayandırılır.

Sığorta əməliyyatları üzrə kreditor borcları sığorta əməliyyatları üzrə debitor borcları ilə eyni qaydada tanınır və ilkin tanınma zamanı birbaşa aid olan əməliyyat xərclərini çıxmaqla alınmış ödənişin ədalətli dəyəri ilə ölçülür. İlkin tanınmadan sonra onlar effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Sığorta əməliyyatları üzrə kreditor borclarının tanınması öhdəlik yerinə yetiriləndə, ləğv ediləndə və ya vaxtı başa çatanda dayandırılır.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

39 sayılı MUBS-un əhatə etdiyi maliyyə aktivləri müvafiq qaydada mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri, kreditlər və debitor borcları, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar və ya satıla bilən maliyyə alətlərinə təsnif edilir. İlkin tanıma zamanı

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT**

(Azərbaycan Manatı ilə)

2. HESABATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ (davamı)

maliyyə aktivləri ədalətli dəyər və ya amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür, ədalətli dəyərinin fərqi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan investisiyaların ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir. Maliyyə aktivlərini ilkin tanınmadan sonra təsnifləşdirir və icazə verildiyi və münasib olduğu hallarda və hər maliyyə ilinin sonunda bu təsnifatı yenidən qiymətləndirir.

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni aktiv almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatlarına qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması daxildir.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, sabit və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa zamanda satılmaq niyyəti ilə əldə edilmir və ticarət qiymətli kağızları və ya satıla bilən investisiya qiymətli kağızları kimi təyin edilmir. Belə aktivlər effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınır. Gəlir və zərərlər kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarılanda və ya dəyərdən düşəndə, habelə amortizasiya prosesi vasitəsilə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə aktivləri

Sabit və ya müəyyən edilə bilən ödənişli və müəyyən müddəti olan qeyri-törəmə maliyyə aktivləri, Sığorta şirkəti onları ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlamaq niyyəti və imkanı olanda, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Qeyri-müəyyən müddətdə saxlanması nəzərdə tutulan investisiyalar bu sinfə daxil edilmir. Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiya alətləri sonradan amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə, habelə amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Satıla bilən maliyyə aktivləri

Satıla bilən maliyyə aktivləri satış üçün təyin edilmiş və ya mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kimi təsnif edilməyən və ya yuxarıda göstərilən iki sinfdən heç birinə təsnif edilməyən qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlkin tanınmadan sonra satıla bilən maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və ya xərclər investisiyanın tanınması dayanana və ya investisiyanın dəyərsizləşməsi müəyyən edilənə qədər digər məcmu gəlirin tərkibində əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər məcmu gəlirin tərkibində əks etdirilmiş gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilir. Bununla bərabər effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Etibarlı ədalətli dəyərin ölçülməsi mümkün olmadıqda, birjada satılmayan səhm qiymətli kağızlarına investisiya ilkin dəyərlə qeydə alınır.

Ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi

Hər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixində törəmə alətlər və satıla bilən investisiya qiymətli kağızları kimi maliyyə alətlərini ədalətli dəyərlə ölçür. Həmçinin amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülmüş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri 25-cü qeyddə açıqlanır.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alına bilən və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödənilə bilən məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Sığorta şirkətinin əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülür və ehtimal edilir ki, bazar iştirakçıları bu zaman öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivini maksimal və ən

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

2. HESABATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ (davamı)

yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Sığorta şirkəti mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə aktivlərinin təsnifatı

Satıla bilən aktiv kimi təsnif edilmiş və kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun gələn maliyyə aktivinin Sığorta şirkətinin yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlamaq niyyəti və imkanı varsa, kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərle yenidən təsnif edilir. Mənfəət və ya zərərdə tanınmış gəlir və ya zərər ləğv edilmir. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya olunmuş dəyəri hesab olunur.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri Sığorta şirkətinin bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- ▶ Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının müddəti başa çatdıqda;
- ▶ Sığorta şirkəti özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini “tranzit” razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürdükdə; və
- ▶ Sığorta şirkəti aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini ötürdükdə və ya aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini nə ötürdükdə, nə də özündə saxladıqda, lakin aktiv üzrə nəzarət hüququnu ötürdükdə.

Sığorta şirkəti aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu ötürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini nə ötürmüş, nə də onları özündə saxlamışdırsa, aktiv, Sığorta şirkətin həmin aktivdə davam edən iştirakı əsasında əks etdirilir. Ötürülmüş aktiv üzrə zamanət formasında davam edən iştirak aktivin balans dəyəri və ya Sığorta şirkətindən tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləği ilə (hansı daha az olarsa) ölçülür.

Maliyyə öhdəliyinin tanınması bu halda dayandırılır ki, həmin öhdəlik ya dayandırılmış, ya ləğv olunmuş, ya da müddəti bitmişdir. Əgər mövcud maliyyə öhdəliyi eyni kreditor tərəfindən çox fərqli şərtlərlə başqası ilə əvəz edilərsə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilərsə, bu cür dəyişiklik və ya əvəz edilmə ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərq mənfəət və ya zərərdə öz əksini tapır.

3. SİĞORTA ŞİRKƏTİNİN ƏMƏLİYYAT MÜHİTİ

Azərbaycan iqtisadiyyatında inkişaf etməkdə olan bazarlara xas müəyyən xüsusiyyətlər müşahidə edilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud və gələcək artımı və dayanıqlığı hökumətin həyata keçirdiyi fiskal və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də xam neftin və təbii qazın qiymətlərindən və Azərbaycan manatının sabitliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

2023-cü ildə iqtisadi fəallığın bərpası qeyri-enerji sektorlarının yüksək aktivliyi sayəsində 2024-cü ildə də davam etmişdir. 2024-cü ildə real ÜDM-nin həcmi 4.1% artmışdır. Qeyri-neft sektorunda iqtisadi artım real ifadədə 6.2 faiz artaraq iqtisadiyyatda aparıcı rol oynamışdır.

2024-cü il dünyanın tədricən pandemiyadan çıxdığı dövrdə geosiyasi gərginliyin yüksəlməsi, dünya birjalarında əmtəə qiymətlərinin və ticarət tərəfdaşı ölkələrində inflyasiyanın artımı, qlobal dəyər zəncirindəki problemlərin qalması və bu proseslərin qlobal iqtisadiyyata təsirləri ilə xarakterizə olunur.

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

3. SİĞORTA ŞİRKƏTİNİN ƏMƏLİYYAT MÜHİTİ (davamı)

Qlobal tələbin təklifdən daha yüksək tempə bərpası, dünya birja əmtəələrinin qiymətlərinin və ticarət tərəfdaşı ölkələrində inflyasiyanın kəskin dəyişkənliyi, eləcə də təchizat-logistika xərclərinin yüksəlməsi ölkə daxilində inflyasiyaya təsir etmişdir. 2024-cü ilin dekabr ayında illik inflyasiya 8.8% təşkil etmişdir. Yüksələn inflyasiya ilə mübarizə məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Sığorta şirkətinin (AMB) qərarı ilə 2024-cü il ərzində uçot dərəcəsi üç dəfə 75 faiz bəndi artırılaraq ümumilikdə 9.0%-ə, sonra isə iki dəfə 100 faiz bəndi azaldılaraq ümumilikdə 8.0%-ə endirilmişdir.

Qlobal geosiyasi və geoiqtisadi vəziyyətlə bağlı qeyri-müəyyənliklər, habelə qlobal inflyasiyanın yüksək səviyyəsi risk olaraq qalsa da, ölkənin müsbət ticarət saldosu və strateji valyuta ehtiyatlarının artması maliyyə sisteminin fəaliyyət göstərdiyi makroiqtisadi mühitin sabitliyini qoruyub saxlamağa imkan verir. Bununla bərabər, həyata keçirilən adekvat monetar və fiskal siyasət makroiqtisadi sabitlik üzrə riskləri azaldır. Azərbaycan hökumətinin apardığı uyğun siyasət nəticəsində Azərbaycan manatının (AZN) xarici valyutalara qarşı məzənnəsi 2024-cü il ərzində sabit saxlanılmışdır.

2024-cü il ərzində dünya reyting agentlikləri Azərbaycanın xarici və yerli valyutalarda əvvəlki müsbət suveren kredit reytinglərini təkrar təsdiqləyiblər. 2025-ci ilin fevral ayında Fitch Ratings Azərbaycanın xarici valyutada uzunmüddətli emitent defoltu reytingini (IDR) “BBB-” səviyyəsində, “sabit” proqnozla təsdiqləyib. Reyting çox güclü xarici ticarət balans, aşağı dövlət borcu və böyük suveren fond aktivlərindən maliyyələşmə çevikliyi ilə dəstəklənir.

Siyasi və iqtisadi vəziyyətin mövcud təsirlərini proqnozlaşdırmaq çətindir, lakin bunun Azərbaycan iqtisadiyyatına təsiri daha çox ola bilər və bu da dövlət maliyyəsinin pisləşməsinə, maliyyə bazarlarının qeyri- sabitliyinə, kapital bazarlarında qeyri-likvidliyə, inflyasiyanın artmasına və milli valyutanın əsas xarici valyutalara nisbətə dəyərdən düşməsinə gətirib çıxara bilər.

Sığorta şirkətinin rəhbərliyi mövcud iqtisadi mühitdə baş verən prosesləri müşahidə edir və Sığorta şirkətinin yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığını və inkişafını təmin etmək üçün qabaqlayıcı tədbirlər görür.

Rəhbərlik, həmçinin Sığorta şirkətinin fəaliyyətinin dayanıqlığını təmin etmək, öz müştərilərinə və işçilərinə dəstək olmaq üçün bütün zəruri tədbirlər görür:

- Sığorta şirkəti müştərilərə təsir edən prosesləri yenidən nəzərdən keçirmiş və bu proseslərin optimallaşdırılması istiqamətində mühüm addımlar atmışdır;

Növbəti illərdə də Sığorta şirkəti səmərəlilik və gəlirliliyin artması istiqamətində addımlar ataraq inkişafını davam etdirəcək.

4. ƏSAS UÇOT PRİNŞİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları:

Hazırkı maliyyə hesabatları maliyyə alətlərini ilkin olaraq ədalətli dəyərle tanımaqla, eləcə də maliyyə alətlərini ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan (“FVTPL”) və ədalətli dəyərinin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid olunan kateqoriyalarda yenidən qiymətləndirməklə, Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına (“BMHS Mühasibat Uçotu Standartları”) uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən mühüm uçot siyasəti aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasəti başqa cür göstərilmədiyi hallarda, təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

Hazırkı maliyyə hesabatları hesabat verən müəssisəyə borc və ya səhm kapitalı təqdim edən investorlar hesab olunan əsas istifadəçilər üçün nəzərdə tutulur. Bu maliyyə hesabatları əsas istifadəçilərin biznes və maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti haqqında müvafiq anlayışa malik olması və məlumatı diqqətlə nəzərdən keçirib təhlil etməsi ehtimalına əsasən tərtib olunur.

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

Bu maliyyə hesabatlarının məqsədi yalnız rəhbərliyin əsas istifadəçilər üçün mühüm hesab etdiyi məlumatları açıqlamaqdır. Rəhbərlik mühüm məlumatları mühüm olmayan məlumatlarla qarışdırmaqla hazırkı maliyyə hesabatlarının anlaşılıqlığını azaltmamağa çalışır. Bununla əlaqədar olaraq, müvafiq qeydlərdə yalnız mühüm uçot siyasəti məlumatları açıqlanır.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə əks etdirilən aktivlər (FVTPL) kateqoriyasında ölçülən maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır. Bütün digər maliyyə alətləri əməliyyat xərcləri də daxil olmaqla, ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: qiymətləndirmə kateqoriyaları. Sığorta şirkəti maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalarda təsnifləşdirir: FVTPL, FVOCI və AC. Borc maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə ölçülməsi: (i) müvafiq aktivlər portfelinin idarə olunması üçün Sığorta şirkətinin biznes modelindən və (ii) aktiv üzrə pul axınlarının xüsusiyyətindən asılıdır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: biznes model. Biznes model qiymətləndirmə tarixində mövcud olan portfel üzrə müəyyən edilmiş məqsədlərə nail olmaq üçün Sığorta şirkətinin həyata keçirməyi planlaşdırdığı fəaliyyətə dair bütün müvafiq sübutlar əsasında aktivlər Sığorta şirkəti (portfel səviyyəsində) üçün müəyyən edilir. Biznes modelin müəyyən edilməsi zamanı Sığorta şirkətinin nəzərə aldığı amillərə portfelin məqsədi və tərkibi, müvafiq aktivlər üzrə pul axınlarının əldə edilməsi ilə bağlı keçmiş təcrübə, risklərin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi üzrə yanaşmalar və aktivlər üzrə gəlirliliyin qiymətləndirilməsi üsulları daxildir. Sığorta şirkətinin öz maliyyə aktivləri üçün biznes modellərin müəyyən edilməsi zamanı istifadə etdiyi əsas mülahizələr Qeyd 4-də göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: pul axınlarının xüsusiyyətləri. Biznes model müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və ya müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və maliyyə aktivlərinin satılması üçün aktivlərin saxlanılmasını nəzərdə tutduqda, Sığorta şirkəti pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmadığını qiymətləndirir (SPPI təhlili).

Müqavilə şərtləri əsas kredit sazişinin şərtlərinə uyğun olmayan riskə və ya dəyişkənliyə məruz qalmanı nəzərdə tutduqda, müvafiq maliyyə aktivləri FVTPL kateqoriyasında təsnifləşdirilir və qiymətləndirilir. SPPI təhlili aktivin ilkin tanınması zamanı həyata keçirilir və sonradan yenidən qiymətləndirilmir. Sığorta şirkətinin öz maliyyə aktivləri üçün SPPI təhlili həyata keçirdiyi zaman istifadə etdiyi əsas mülahizələr Qeyd 4-də göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi: GKZ üzrə ehtiyat. GKZ-nin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları özündə əks etdirir: (i) bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsi yolu ilə müəyyən edilmiş obyektiv və ehtimal ilə ölçülmüş məbləğ, (ii) pulun zaman dəyəri və (iii) hesabat tarixində keçmiş hadisələr, cari şərtlər və proqnozlaşdırılan gələcək iqtisadi vəziyyət haqqında artıq xərc çəkmədən və ya çalışmadan əldə edilə bilən əsaslandırılmış və təsdiqlənmiş məlumat.

Hesabat tarixinə Sığorta şirkətinin bütün borc alətləri amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür və GKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi: Maliyyə aktivlərini bərpa etmək üçün Sığorta şirkətinin bütün praktiki imkanları tükəndikdə və Sığorta şirkəti belə aktivlərin bərpasına dair gözləntilərin əsaslandırılmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tam və ya qismən silinir. Aktivlərin silinməsi tanınmanın dayandırılmasını əks etdirir. Sığorta şirkəti müqaviləyə əsasən ödənilməli məbləğləri bərpa etməyə cəhd etdikdə, lakin həmin məbləğlərin bərpası ilə bağlı əsaslandırılmış gözləntiləri olmadıqda, barəsində hələ də məcburi bərpa tədbirləri görülməli maliyyə aktivlərini silə bilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması və modifikasiyası. Sığorta şirkəti aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Sığorta şirkəti maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT**

(Azərbaycan Mənatı ilə)

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

haqqında müqavilə bağladığıda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürüldükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadığıda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadığıda. Qarşı tərəf satışa məhdudiyyətlər qoymadan aktiv tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadıqda nəzarəti özündə saxlayır.

Sığorta şirkəti bəzən maliyyə aktivləri üzrə müqavilə şərtlərinə yenidən baxır və ya onları dəyişdirir. Bu zaman Sığorta şirkəti aşağıdakı amilləri nəzərə alaraq, müqavilə üzrə pul axınlarının modifikasiyasının əhəmiyyətli olduğunu qiymətləndirir: aktivin risk profilinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən hər hansı yeni müqavilə şərtləri (məsələn, mənfəətdə pay və ya kapital üzrə gəlirlilik), faiz dərəcəsidəki əhəmiyyətli dəyişikliklər, valyutada dəyişikliklər, aktivlə bağlı kredit riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən yeni və ya əlavə kredit təminatının yaranması və ya borcalanın maliyyə çətinliyi olduqda kreditin müddətinin əhəmiyyətli dərəcədə artırılması.

Yeni şərtlər əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndikdə əvvəlki aktiv üzrə pul axınlarını əldə etmək hüququ başa çatdığına görə Sığorta şirkəti əvvəlki maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır və yeni aktiv ədalətli dəyərle tanıyır. Müqavilə şərtlərinə yenidən baxılması tarixi növbəti dəyərsizləşmənin hesablanması, o cümlədən kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması faktının müəyyən edilməsi üçün ilkin tanınma tarixi hesab edilir. Bundan əlavə, Sığorta şirkəti yeni kreditin və ya borc alətinin SPPI meyarına uyğunluğunu qiymətləndirir. Tanınması dayandırılmış ilkin aktivin balans dəyəri ilə əhəmiyyətli dərəcədə modifikasiya edilmiş yeni aktivin ədalətli dəyəri arasındakı hər hansı fərq (fərqin mahiyyəti səhmdarlarla həyata keçirilən kapital əməliyyatına aid edilmədiyi təqdirdə) mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Müqavilə şərtlərinə qarşı tərəfin maliyyə çətinlikləri və əvvəlcədən razılaşdırılmış ödənişləri həyata keçirə bilməməsi səbəbindən yenidən baxılırsa, Sığorta şirkəti aktiv üzrə risklərin və faydaların müqavilə şərtlərinin dəyişdirilməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyini müəyyən etmək üçün aktivlər üzrə ilkin və düzəliş edilmiş gözlənilən pul axınlarını müqayisə edir. Risklər və faydalar dəyişmədikdə, modifikasiya edilmiş aktiv ilkin aktivdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənmir və bu modifikasiya tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. Sığorta şirkəti modifikasiya edilmiş müqavilə üzrə pul axınlarını ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırmaqla, ümumi balans dəyərini yenidən hesablayır və modifikasiya nəticəsində yaranan gəlir və ya zərəri mənfəət və ya zərərdə tanıyır.

Maliyyə öhdəliklərinin qiymətləndirmə kateqoriyaları. Hesabat tarixinə Sığorta şirkətinin bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması. Maliyyə öhdəliyinin tanınması öhdəlik icra edildiyi halda dayandırılır (yəni, müqavilədə göstərilən öhdəlik yerinə yetirildikdə, ləğv edildikdə və ya icra müddəti başa çatdıqda).

Sığorta şirkəti ilə onun əvvəlki kreditorları arasında şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olan borc alətlərinin mübadiləsi, eləcə də mövcud maliyyə öhdəliklərinin şərtlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilməsi ilkin maliyyə öhdəliyinin icrası və yeni maliyyə öhdəliyinin tanınması kimi uçota alınır. Bundan əlavə, alətin ifadə edildiyi valyuta, faiz dərəcəsinin növündə dəyişikliklər, alətin konvertasiyası ilə bağlı yeni şərtlər və kredit üzrə xüsusi şərtlərdə dəyişikliklər kimi digər keyfiyyət amilləri nəzərə alınır. Borc alətlərinin mübadiləsi və ya şərtlərinin dəyişdirilməsi öhdəliyin icrası kimi nəzərə alınarsa, bütün xərclər və ya ödənilmiş komissiyalar öhdəliyin icrası üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Borc alətinin mübadiləsi və ya şərtlərinin dəyişdirilməsi öhdəliyin icrası kimi nəzərə alınmadıqda, bütün xərclər və ya ödənilmiş komissiyalar öhdəliyin balans dəyərinə düzəliş kimi əks etdirilir və modifikasiya edilmiş öhdəliyin qalan müddəti ərzində amortizasiya edilir.

Öhdəliklərin icrası ilə nəticələnməyən dəyişikliklər əvvəlki tarixlə məcmu amortizasiyanın hesablanması metodu ilə təxmini göstəricinin dəyişməsi kimi uçota alınır və bu zaman gəlir və ya zərər balans dəyərindəki fərqin iqtisadi mahiyyəti səhmdar ilə kapital əməliyyatlarına aid edilmədiyi təqdirdə, mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri: Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə nağd pul, İcbari Sığorta Bürosu üzrə məhdudiyyət qoyulmuş vəsaitlər, eləcə də depozitlər daxildir. Məhdudiyyət qoyulmuş vəsaitlər maliyyə vəziyyəti və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlarda pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş dəyərlə qeydə alınır.

Əmlak və avadanlıqlar: Əmlak və avadanlıqlar gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış amortizasiyanı və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə tanınır. Tanınma meyarına uyğun gələndə, əmlak və avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, digər əməliyyat xərclərinə daxil edilir.

Amortizasiya: Aktiv istifadəyə hazır olduğu andan bu aktiv üzrə amortizasiya hesablanmağa başlayır. Amortizasiya aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır. Sığorta şirkəti amortizasiya azalan qalıq metoduna əsasən aşağıdakı faiz dərəcələri ilə hesablanır:

Mebel və digər avadanlıqlar:	(20%)
Kompüter və ofis avadanlığı:	(20-25%)
Nəqliyyat vasitələri	(25%)

Aktivlərin qalıq dəyəri, faydalı istifadə müddəti və amortizasiya üsulları hər maliyyə ilinin sonunda yenidən nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onlara düzəlişlər edilir.

Qeyri-maddi aktivlər: Qeyri-maddi aktivlər proqram təminatı, lisenziyalardan və digər qeyri-maddi aktivlərdən ibarətdir. Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddətinin məhdud və ya qeyri-məhdud olmasını qiymətləndirilir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər faydalı istifadə müddəti dövründə amortizasiya olunur. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üçün faydalı istifadə müddəti və amortizasiya metodu ən azı hər maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir. Faydalı istifadə müddətindəki və ya aktivə xas olan gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadəsindəki dəyişikliklər sonradan mühasibat prinsiplərindəki dəyişiklik kimi nəzərə alınan amortizasiya dövrünün və metodologiyasının dəyişməsinə səbəb olur. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin amortizasiya xərcləri mənfəət və zərər hesabatında ayrı maddə kimi göstərilir.

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Sığorta şirkətinin həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Aktivlərin qalıq dəyərləri və faydalı xidmət müddətləri lazım olduqda hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud olaraq müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə (10%) istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır.

Müştərilər qarşısında öhdəliklər: Müştərilər qarşısında öhdəliklər fiziki şəxslər, dövlət müəssisələri və ya hüquqi şəxslər qarşısındakı maliyyə öhdəliklərini əks etdirir və amortizasiya olunmuş dəyərlə tanınır.

Ehtiyatlar: Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddət və ya məbləğə malik olan öhdəliklər daxildir. Sığorta şirkəti ehtiyatları keçmiş hadisənin nəticəsi olan cari (hüquqi və ya konstruktiv) öhdəliyə sahib olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri təcəssüm etdirən resursların xaric olmasının tələb olunacağını ehtimal etdikdə və öhdəliyin məbləğini etibarlı qiymətləndirə biləndə tanıyır.

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

Nizamnamə: Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir. Yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa əlaqəli olan kənar xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı maddələrin likvidlik ardıcılığı ilə təqdim edilməsi. Sığorta şirkəti üçün dəqiq müəyyən edilə bilən əməliyyat dövrü olmadığına görə o, cari və uzunmüddətli aktiv və öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca göstərmir. Bunun əvəzində aktiv və öhdəliklər likvidlik ardıcılığı ilə təqdim olunur.

Xarici valyutaların alqı-satqısı və konvertasiyası. Sığorta şirkətxarici valyutaların alqı-satqısı və mübadiləsi üzrə əməliyyatları Sığorta şirkəti hesabları vasitəsilə həyata keçirir. Əməliyyatlar Sığorta şirkəti tərəfindən müəyyən edilən və əməliyyat tarixlərində rəsmi məzənnədən fərqli olan məzənnə ilə aparılır. Rəsmi məzənnə ilə Sığorta şirkətinin müəyyən etdiyi məzənnə arasındakı fərqlər müəyyən icra öhdəliyi yerinə yetirildiyi anda xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir kimi tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi: Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Sığorta şirkətinin əməliyyat və təqdimat valyutası olan Azərbaycan manatı ilə ("AZN") təqdim edilir.

Sığorta şirkəti hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə mövcud olan aşağıdakı rəsmi məzənnələrdən istifadə etmişdir:

31 dekabr 2024-cü il 31 dekabr 2023-cü il

1 ABŞ Dolları/1 AZN

1.7000

1.7000

1 Avro/1 AZN

1.7724

1.8766

Mənfəət vergisi. Mənfəət vergisi Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə digər məcmu gəlirlərdə və ya kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və zərərdə qeydə alınır. Cari mənfəət vergisi, cari

və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir.

Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda, təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkən uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən, müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri o zaman hesablanır ki, bu çıxılmaların realizasiya oluna bilməsi üçün gələcəkdə kifayət qədər vergiyə cəlb ediləcək mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilsin.

Qeyri-müəyyən vergi mövqeləri: Sığorta şirkətinin qeyri-müəyyən vergi mövqeləri rəhbərlik tərəfindən hər bir hesabat dövrünün sonunda qiymətləndirilir. Rəhbərlik Sığorta şirkətinin vergi mövqeyinə vergi orqanları tərəfindən etiraz edildiyi halda, əlavə vergi öhdəliklərinin yaranmasını ehtimal etdikdə, vergi

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

öhdəlikləri nəzərə alınmır. Bu cür qiymətləndirmə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyinin təfsirinə və bu məsələlərə dair hər hansı məhkəmə və ya digər qurumların məlum qərarlarına əsasən aparılır. Mənfəət vergisi istisna olmaqla, cərimələr, penyalar və vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərə dair rəhbərliyin ən yaxşı təxminləri əsasında uçota alınır.

Xarici valyuta əməliyyatları: Sığorta şirkətinin funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Sığorta şirkətinin funksional və hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

Monetar aktiv və öhdəliklər, ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən müəssisənin funksional valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və ARMB-nin ilin sonuna olan rəsmi valyuta məzənnəsi ilə monetar aktiv və öhdəliklərin funksional valyutaya çevrilməsi nəticəsində yaranan müsbət və mənfi məzənnə fərqləri mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır. İlin sonuna qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə yerli valyutaya çevrilmə qeyri-monetar maddələrə, o cümlədən pay alətlərinə tətbiq edilmir. Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızların ədalətli dəyərinə təsiri ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirmə nəticəsində gəlir və ya xərclərin bir hissəsi kimi qeydə alınır.

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, məvaciblər, Azərbaycan Respublikası Dövlət Pensiya və Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar və işçilərlə bağlı digər xərclər Sığorta şirkətinin işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR

Sığorta şirkəti maliyyə hesabatlarında uçota alınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə növbəti maliyyə ili ərzində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Fəaliyyətin fasiləsizliyi - Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən hazırlamışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik Sığorta şirkətinin maliyyə vəziyyətini, cari planlarını, gələcək əməliyyatlar üzrə rentabelliği və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış, həmçinin son makro-iqtisadi dəyişikliklərin Sığorta şirkətinin fəaliyyətinə təsirini təhlil etmişdir.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin tanınması: Sığorta şirkəti adi fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. BMHS 9-a uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə tanınmalıdır. Lakin həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün aktiv bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir. Qeyd-23 baxın.

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası: Maliyyə aktivləri müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq modifikasiya edildikdə (məs: onların şərtlərinə yenidən baxıldıqda), Sığorta şirkəti bu modifikasiyanın əhəmiyyətli olub olmadığını və ilkin aktivin tanınmasının dayandırılmasına və yeni aktivin ədalətli dəyərlə

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR (davamı)

tanınmasına gətirib çıxarmalı olub-olmadığını qiymətləndirir. Bu qiymətləndirmə əsasən müvafiq uçot siyasətində qeyd olunan keyfiyyət amillərinə əsaslanır və əhəmiyyətli mülahizələrin tətbiq olunmasını tələb edir. Xüsusilə, Sığorta şirkəti şərtlərinə yenidən baxılmış dəyərsizləşmiş kredit müqavilələrinin tanınmasının dayandırılması, eləcə də yeni tanınmış kreditlərin ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşmiş kreditlər kimi nəzərdən keçirilməsi kimi məsələlərə dair qərar qəbul edərkən mülahizə irəli sürür. Tanınmanın dayandırılması zərurəti ilə bağlı qərar belə modifikasiya nəticəsində risk və faydaların, yəni, gözlənilən pul axınlarının (müqavilədə nəzərdə tutulmayan pul axınları)

dəyişməsindən asılıdır. Rəhbərlik belə kreditlərin modifikasiyası nəticəsində risk və faydaların dəyişmədiyini və buna görə də məhiyyət etibarilə bütün bu dəyişikliklərin və kreditlərin tanınmasının dayandırılmadığını və dəyərsizləşmiş kreditlər mərhələsindən yenidən təsnifləşdirilmədiyini müəyyən etmişdir.

Maliyyə aktivlərinin silinmə siyasəti: Maliyyə aktivlərini bərpa etmək üçün Sığorta şirkəti bütün praktiki imkanları tükəndikdə və Sığorta şirkəti belə aktivlərin bərpasına dair gözləntilərin əsaslandırılmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tam və ya qismən silinir. Bərpasına dair əsaslandırılmış gözləntiləri olmayan pul axınlarının müəyyən edilməsi mülahizə tələb edir. Rəhbərlik bərpasına dair əsaslandırılmış gözləntiləri olmayan aktivlər üçün aşağıdakı amilləri nəzərdən keçirmişdir: likvidasiya prosesi və ya müflis olma proseduru, eləcə də məhkəmə qərarı.

Sığorta şirkəti növbəti il ərzində hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar

mülahizələr və növbəti il ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Sığorta müqavilələrinin dəyərsizləşməsi üzrə zərər: Bütün maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə ölçülür (müsbət və ya mənfi). Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri isə mənfəət və zərər hesabatında ədalətli dəyərdə göstərilmədiyi halda, əməliyyat xərcləri ilə ölçülür.

Qanunvericilik: Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif dəyişikliklərə məruz qalır.

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu: Uçota alınmış təxirə salınmış xalis vergi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeyd alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biləcəyi zaman qeyd alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəətin və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydası məbləğinin müəyyən edilməsi rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və onun ekstrapolyasiya nəticələrinə əsaslanır. Biznes-plan rəhbərliyin şəraitə adekvat olan təxminlərinə əsaslanır.

Fasiləsiz fəaliyyət prinsipi: Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fasiləsiz fəaliyyət prinsipinə əsasən hazırlamışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik Sığorta şirkətinin maliyyə vəziyyətini, mövcud planları, əməliyyatların gəlirliliyini və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış və son maliyyə böhranının Sığorta şirkətinin gələcək əməliyyatlarına təsirini təhlil etmişdir.

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR (davamı)

Rəhbərliyin ölçü və hesabatlarına əsasən Sığorta şirkəti növbəti 12 ay ərzində likvidlik ehtiyaclarını tənzimləyə biləcək və buna əsasən hazırkı maliyyə hesabatları fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

Cari dövr üçün tətbiq olunan yeni və düzəliş edilmiş MHBS-lər

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar 1 yanvar 2023-cü il tarixindən qüvvəyə minmişdir:

BMHS 17 “Sığorta müqavilələri” (18 may 2017-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlanan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMHS 17 müəssisələrə sığorta müqavilələrinin uçotu üzrə mövcud praktikanı tətbiq etməyə icazə verən BMHS 4-ü əvəz edir. BMHS 4-ə əsasən investorlar analoji sığorta Banklarında maliyyə nəticələrini müqayisə etmək və üzləşdirməkdə çətinlik çəkirdilər. BMHS 17 sığortaçının təkrarsığortaya verdiyi müqavilələr daxil olmaqla, bütün növ sığorta müqavilələrinin uçotu üçün prinsiplərə əsaslanan yeganə standartdır. Bu standart əsasən sığorta müqavilələri qrupu: (i) müqavilələrin icrası üzrə pul axınları haqqında bütün mövcud məlumatları müşahidə edilə bilən bazar məlumatlarına uyğun olaraq nəzərə alan gələcək pul axınlarının riskə görə tənzimlənmiş cari dəyərində (müqavilələrin icrası üzrə pul axınları); üstə gəl (dəyər öhdəlik olduqda) və ya çıxılsın (dəyər aktiv olduqda); (ii) müqavilələr qrupu üzrə bölüşdürülməmiş mənfəətin (müqavilə üzrə xidmət marjası) məbləğində tanınmalı və qiymətləndirilməlidir. Sığortaçılar sığorta müqavilələri qrupundan yaranan gəliri sığorta təminatının təqdim edildiyi dövr ərzində, eləcə də riskdən azad olunduğu halda tanıyır. Müqavilələr qrupu üzrə zərər mövcuddursa və ya mövcud olarsa müəssisə dərhal zərəri tanıyır.

BMHS 17 və BMHS 4-ə dəyişikliklər (25 iyun 2020-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlanan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Dəyişikliklər BMHS 17-nin tətbiqini asanlaşdırmaq, həmçinin standart və ona keçidlə bağlı müəyyən tələbləri sadələşdirmək üçün bəzi izahlardan ibarətdir. Bu dəyişikliklər BMHS 17-nin səkkiz sahəsini əhatə edir və standartın əsas prinsiplərinin dəyişdirilməsini nəzərdə tutmur. BMHS 17-yə aşağıdakı dəyişikliklər edilmişdir:

- Qüvvəyə minmə tarixi: BMHS 17-nin qüvvəyə minmə tarixi (dəyişikliklər daxil olmaqla) 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə qədər iki il təxirə salınmışdır; BMHS 4 ilə müəyyən olunan BMHS 9-un tətbiqindən müvəqqəti azadolmanın qüvvədə olma müddəti də 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə qədər təxirə salınmışdır.
- Sığorta müqaviləsinin əldə edilməsi zamanı pul axınlarının gözlənilən bərpası: Müəssisələr sığorta müqaviləsinin əldə edilməsi xərclərinin bir hissəsini gələcəkdə yenilənməsi gözlənilən müvafiq müqavilələrə ayırmalı və bu xərcləri müəssisə yenilənmiş müqavilələr tanıyana qədər aktiv kimi tanımalıdır. Müəssisələr hər bir hesabat tarixinə aktivin bərpa olunma ehtimalını qiymətləndirməli və maliyyə hesabatları üzrə qeydlərdə həmin aktiv haqqında məlumat təqdim etməlidir.
- İnvestisiya xidmətləri ilə əlaqəli müqavilə üzrə xidmət marjası: Dəyişən haqların bölüşdürülməsi yanaşması üzrə müqavilələr və ümumi modelə əsasən ‘investisiya gəlirlərinin əldə edilməsi ilə bağlı xidmətlər’ üzrə digər müqavilələr üçün sığorta təminatı üzrə faydaların həcmi, eləcə də sığorta təminatı və investisiya xidmətləri üzrə gözlənilən dövrü nəzərə almaqla, təminat vahidləri müəyyən edilməlidir. İnvestisiya fəaliyyəti ilə əlaqəli xərclər müəssisənin belə fəaliyyəti sığortalılara sığorta təminatından əldə

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR (davamı)

olunan faydaları artırmaq məqsədilə həyata keçirildiyi halda, sığorta müqaviləsi çərçivəsində pul axınları kimi daxil edilməlidir.

- Təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqavilələri - zərərlərin ödənilməsi: Müəssisə zərərli baza sığorta müqavilələri qrupunun ilkin tanınması və ya zərərli baza sığorta müqavilələrinin qrupa əlavə edilməsi zamanı zərəri tanıdıqda, müvafiq təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqavilələri qrupundakı müqavilə üzrə xidmət marjasına düzəliş etməli və belə müqavilələr üzrə gəliri tanımalıdır. Təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqaviləsi üzrə ödənilən zərərin məbləği baza sığorta müqavilələri üzrə tanınmış zərəri müəssisənin təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqaviləsi üzrə ödənilməsinə gözlədiyi baza sığorta müqavilələri üzrə zərərlərin nisbətində vurmaqla müəyyən edilir. Bu tələb yalnız təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqaviləsi baza sığorta müqavilələri üzrə zərərin tanınmasından əvvəl və ya onunla eyni vaxtda tanındıqda tətbiq edilməlidir.

- Digər dəyişikliklər: Digər dəyişikliklərə aşağıdakılar daxildir: bəzi kredit kartı (və ya oxşar) müqavilələri və bəzi kredit müqavilələrində tətbiq sahəsi ilə bağlı istisnalar; sığorta müqavilələri üzrə aktiv və öhdəliklərin maliyyə vəziyyəti hesabatında qruplar əvəzinə portfellər üzrə təqdim edilməsi; təkrarsığortaya verilmiş sığorta müqavilələrindən və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərə aid olunan qeyri-törəmə maliyyə alətlərindən istifadə edərək maliyyə risklərini azaltmaq üçün risklərin azaldılması imkanının tətbiqi; BMHS 17-ni tətbiq edərkən əvvəlki aralıq maliyyə hesabatlarındakı uçot təxminlərinə dəyişikliklər etmək üçün uçot siyasəti seçimi; sığorta müqaviləsinin şərtlərinə əsasən müəyyən sığortalıya aid edilən mənfəət vergisi ödənişlərinin və daxilolmaların müqavilələrin icrası üzrə pul axınlarına daxil edilməsi; keçid dövründə tələblərdən seçim əsasında azadolmalar və digər kiçik dəyişikliklər.

Sığorta şirkəti icra zəmanətləri, sığorta şirkətləri ilə birgə müqavilələr və ya BMHS 17 ilə əhatə olunan sığorta müqaviləsi anlayışına cavab verən digər alətlər təqdim etmir.

Sığorta şirkəti 1 yanvar 2023-cü il tarixindən MHBS 17 tətbiqinə başlamışdır.

Təsnifat və ölçmə dəyişiklikləri

IFRS 17-nin tətbiqi, Şirkətin sığorta müqavilələrinin təsnifatında dəyişiklik etmədi. Şirkət əvvəlki IFRS 4 standartına əsasən, əvvəlki mühasibatlıq siyasətlərindən istifadə etməyə icazə verilmişdi. Lakin IFRS 17, Şirkətin tərtib etdiyi sığorta müqavilələri və saxladığı təkrarsığorta müqavilələrinin tanınması və ölçülməsi üçün xüsusi prinsiplər müəyyən edir. IFRS 17 çərçivəsində, Şirkətin tərtib etdiyi sığorta müqavilələri və saxladığı təkrarsığorta müqavilələri, mükafat bölgüsü yanaşması (PAA) ilə ölçülməyə uyğun hesab olunur. PAA, IFRS 17-dəki ümumi model ilə müqayisədə sığorta müqavilələrinin ölçülməsini sadələşdirir. Şirkət bütün sığorta və təkrarsığorta müqavilələrinin ölçülməsini sadələşdirmək üçün PAA tətbiq edir. Qalıq əhatə üçün öhdəliklər ölçülərkən, PAA Şirkətin əvvəlki mühasibatlıq yanaşmasına oxşardır. Lakin, ödənilməmiş iddialar üzrə öhdəliklər ölçülərkən, Şirkət artıq gələcək pul axınlarını diskontlaşdırır (əgər onların iddiaların meydana çıxdığı tarixdən etibarən bir il və ya daha az müddətdə baş verməsi gözlənilmirsə) və qeyri-maliyyə riskləri üçün açıq bir risk düzəlişi daxil edir. Əvvəllər bütün əldəetmə xərcləri ayrıca aktivlər kimi tanınır və bağlı sığorta müqavilələrindən ('ertələnmiş əldəetmə xərcləri') ayrı şəkildə təqdim olunurdu, həmin xərclər isə ümumi gəlir hesabatına daxil edilənə qədər. IFRS 17 çərçivəsində, yalnız bağlı sığorta müqavilələrinin tanınmasından əvvəl

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR (davamı)

yaranan sığorta əldəetmə pul axınları ayrıca aktivlər kimi tanınır və ödənilmə qabiliyyəti yoxlanılır. Bu aktivlər bağlı müqavilələr portfelinin daşıma məbləğində təqdim olunur və əlaqəli müqavilələr tanındıqda ləğv edilir. Təkrarsığorta müqavilələrindən olan gəlir və xərclər artıq ümumi gəlir hesabatında sığorta maliyyə gəlir və xərclərindən başqa olan vahid xalis məbləğ kimi təqdim olunur. Əvvəllər təkrarsığortalardan bərpa olunan məbləğlər və təkrarsığorta xərcləri ayrıca təqdim olunurdu.

BMHS 17-yə dəyişikliklər – BMHS 17-nin tətbiqi zamanı sığortaçıları üçün keçid imkanı (9 dekabr 2021-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMHS 17-yə keçid tələblərinə edilmiş dəyişiklik sığortaçılara investorlar üçün BMHS 17-nin ilkin tətbiqi ilə bağlı məlumatın faydalılığını artırmaq imkanı yaradır. Dəyişiklik yalnız sığortaçıların BMHS 17-yə keçidinə aiddir və BMHS-in hər hansı digər tələblərinə təsir göstərmir. BMHS 17 və BMHS 9-da keçid tələbləri müxtəlif tarixlərdə tətbiq ediləcək və BMHS 17-nin ilkin tətbiqi zamanı təqdim olunan müqayisəli məlumatların təsnifatında aşağıdakı birdəfəlik fərqlərlə nəticələnəcək: cari dəyərle ölçülən sığorta müqaviləsi öhdəlikləri ilə amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan hər hansı əlaqəli maliyyə aktivləri arasında uçot uyğunsuzluğu; müəssisə BMHS 9-a uyğun olaraq müqayisəli məlumatlara dəyişiklik etməyi seçərsə, müqayisəli dövrdə tanınması dayandırılmış maliyyə aktivləri (BMHS 9 tətbiq olunmayacaq) və digər maliyyə aktivləri (BMHS 9 tətbiq olunacaq). Bu dəyişiklik sığortaçılara həmin müvəqqəti uçot uyğunsuzluqlarına yol verməməyə kömək edəcək və nəticədə investorlar üçün müqayisəli məlumatların faydalılığını artıracaq. Bu, sığortaçılara maliyyə aktivləri haqqında müqayisəli məlumatları təqdim etmək imkanı yaradır. Müəssisə, BMHS 17-nin ilkin tətbiqi zamanı müqayisəli məlumatların təqdimatı məqsədləri üçün BMHS 9-a uyğun olaraq retrospektiv dəyişiklik edilmədən belə maliyyə aktivlərinə təsnifat düzəlişi tətbiq edə bilər. Keçid imkanı hər bir maliyyə aləti üçün ayrıca tətbiq edilə biləcək; müəssisəyə müqayisəli məlumatları sanki BMHS 9-un təsnifat və qiymətləndirmə tələblərinin həmin maliyyə alətinə tətbiq edilmiş kimi təqdim etməyə imkan verəcək, lakin müəssisədən BMHS 9-un dəyərsizləşmə tələblərinin tətbiqini tələb etməyəcək.

Bundan əlavə, seçim imkanı maliyyə aktivinə təsnifat düzəlişi tətbiq edən müəssisədən həmin aktivin BMHS 9-a uyğun olaraq necə təsnifləşdirəcəyini müəyyən etmək üçün keçid tarixinə mövcud olan əsaslı və təsdiqləyici məlumatların istifadəsini tələb edir.

BMUS 1 və BMHS-in tətbiqi üzrə 2 nömrəli praktiki tövsiyələrə dəyişikliklər: Uçot siyasəti haqqında açıqlamalar (12 fevral 2021-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMUS 1-ə dəyişikliklər müəssisələrdən mühüm uçot siyasəti deyil, əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasını tələb edir. Bu dəyişiklik əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarını müəyyənləşdirir. Bundan əlavə, dəyişikliyə əsasən uçot siyasəti məlumatlarının əhəmiyyətli olması o zaman gözlənilə bilər ki, belə məlumat olmadıqda maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri maliyyə hesabatlarındakı digər əhəmiyyətli məlumatları anlaya bilməsin. Dəyişiklik müəssisənin maliyyə hesabatları üçün əhəmiyyətli hesab oluna bilən uçot siyasəti məlumatlarına dair nümunələr təqdim edir. Bundan başqa, BMUS 1-ə edilən dəyişikliyə əsasən əhəmiyyətli olmayan uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasına ehtiyac olmadığı qeyd olunur. Bununla birlikdə, belə məlumatlar açıqlandığı təqdirdə əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasına mane olmamalıdır. Bu dəyişikliyi dəstəkləmək məqsədilə, uçot siyasətindəki açıqlamalara əhəmiyyətlik konsepsiyasının tətbiqi ilə bağlı təlimat əlavə etmək üçün BMHS-in tətbiqi üzrə 2 nömrəli tövsiyələrə (“Əhəmiyyətliklə bağlı

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR (davamı)

mühakimələrin yürüdülməsi”) dəyişiklik edilmişdir. Bu dəyişikliklər mühüm hesab edilməyən uçot siyasətini maliyyə hesabatlarında əks etdirməməklə, onların təqdimatında dəyişikliklərə gətirib çıxarmışdır.

BMUS 8-ə dəyişikliklər: Uçot təxminlərinin müəyyən edilməsi (12 fevral 2021-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMUS 8-ə edilmiş dəyişiklik müəssisələrin uçot siyasətindəki dəyişiklikləri uçot təxminlərindəki dəyişikliklərdən necə fərqləndirməli olduğunu izah edir.

BMUS 12-yə dəyişiklik: Vahid əməliyyatdan yaranan aktiv və öhdəliklərə aid təxirə salınmış vergilər (7 may 2021-ci ildə dərc edilib və 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMUS 12-yə dəyişikliklər icarə və istismardan çıxarma öhdəlikləri kimi əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergilərin uçota alınması qaydasını izah edir. Müəyyən hallarda müəssisələr aktiv və ya öhdəliklərin ilk dəfə uçota alınması zamanı təxirə salınmış verginin tanınması öhdəliyindən azad edilir. Əvvəllər bu istisnanın icarə və istismardan çıxarma öhdəliklərinə şamil edilib-edilməməsi ilə bağlı müəyyən qeyri-müəyyənlik olmuşdur, halbuki hər iki əməliyyat üçün aktiv və öhdəlik tanınır. Bu dəyişikliklər, istisnanın tətbiq edilmədiyini və müəssisələrin belə əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini tanımalı olduğunu aydınlaşdırır. BMUS 12-yə dəyişikliklər müəssisələrdən ilkin tanınma zamanı vergi bazasını artıran və azaldan bərabər məbləğdə müvəqqəti fərqlərə səbəb olan əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini tanımağı tələb edir. Bu dəyişiklik təxirə salınmış vergi aktivin/öhdəliyin növü üzrə təqdimatına təsir göstərmişdir (Qeyd17)

BMUS 12-yə “Mənfəət vergisi” dəyişikliklər: Beynəlxalq vergi islahatı – Pillar II model qaydaları (23 may 2023-cü ildə dərc olunub). 2023-cü ilin may ayında BMUSŞ tərəfindən BMUS 12-yə (“Mənfəət vergisi”) məhdud məzmunlu dəyişikliklər edilmişdir. Bu dəyişikliklər İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (İƏİT) beynəlxalq vergi islahatları çərçivəsində dərc etdiyi Pillar II model qaydalarının tezliklə tətbiqinə cavab olaraq edilmişdir. Dəyişikliklər Pillar II model qaydalarını tətbiq edən qüvvədə olan və ya mahiyyətə qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyindən irəli gələn təxirə salınmış vergilərin tanınması və açıqlanması tələbi üzrə müvəqqəti istisnanı nəzərdə tutur. Müəssisələr bu istisnanı dərhal tətbiq edə bilər, lakin məlumatların açıqlanması tələbləri 1 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün tələb olunur.

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, bu dəyişikliklərin tətbiqi Sığorta şirkətinin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

6. YENİ UÇOT QAYDALARI

1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün məcburi xarakter daşıyan və Sığorta şirkətitərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

BMHS 16-ya (“İcarələr”) dəyişikliklər - Satış və geriye icarə öhdəliyi (22 sentyabr 2022-ci ildə dərc olunub və 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Dəyişikliklər BMHS 15-in tələblərinə uyğun olaraq satış kimi uçota alınmalı olan satış və geriye icarə

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

6. YENİ UÇOT QAYDALARI (davamı)

əməliyyatlarına aiddir. Bu dəyişikliklərə əsasən satıcı-icarəyə götürən əməliyyat nəticəsində yaranan öhdəlikləri sonradan elə şəkildə qiymətləndirməlidir ki, aktiv üzərində saxladığı istifadə hüququ ilə bağlı hər hansı gəliri və ya zərəri tanımasın. Bu, hətta indeks və ya dərəcələrdən asılı olmayan dəyişən icarə ödənişlərini etmək öhdəliyi olsa belə, gəlirin təxirə salınmasını nəzərdə tutur.

BMUS 1-ə dəyişikliklər – Öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi (ilkin olaraq 23 yanvar 2020-ci ildə dərc olunub və sonradan 15 iyul 2020-ci il və 31 oktyabr 2022-ci il tarixlərində dəyişikliklər edilib, yekun olaraq 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklər hesabat dövrünün sonunda mövcud olan hüquqlardan asılı olaraq, öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirildiyini izah edir. Əgər müəssisə hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin icrasını ən azı on iki ay müddətinə təxirə salmaq üçün əsaslı hüquqa malikdirsə, o zaman öhdəliklər uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilir. Yeni dəyişikliklər belə hüququn qeyri-şərtsiz olmasını artıq tələb etmir. 2022-ci ilin oktyabr ayında edilib dəyişikliklərə əsasən hesabat tarixindən sonra riayət edilməli olan xüsusi kredit şərtləri hesabat tarixində öhdəliyin cari və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsinə təsir etmir. Rəhbərliyin hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində öhdəliyin icrasını təxirə salmaq hüququnun istifadəsinə dair gözləntiləri öhdəliklərin təsnifatına təsir göstərmir. Öhdəlik hər hansı şərtin hesabat tarixində və ya ondan əvvəl pozulduğu halda qısamüddətli kimi təsnifləşdirilir (hətta kreditor bu şərtin pozulması ilə bağlı hesabat dövründən sonra rəsmi razılıq təqdim etsə belə). Kredit müqaviləsinin şərti hesabat tarixindən sonra pozularsa, kredit uzunmüddətli öhdəlik kimi təsnifləşdirilir. Bundan əlavə, dəyişikliklər müəssisənin kapitalla çevirməklə ödəyə bildiyi borclar üzrə təsnifat tələblərini nəzərdə tutur. ‘Ödəmə’ dedikdə öhdəliyin nağd pul, özündə iqtisadi səmərəni təcəssüm etdirən digər resurslar və ya müəssisənin öz pay alətləri ilə ödənilməsi nəzərdə tutulur. Bu dəyişikliklər kapitalla konvertasiya oluna bilən alətlər üçün istisnayı nəzərdə tutur, lakin bu istisna yalnız kombinə edilmiş maliyyə alətinin ayrıca komponenti şəklində pay aləti kimi təsnifləşdirilən konvertasiya seçiminin nəzərdə tutulduğu maliyyə alətlərinə aiddir.

Sığorta şirkətinin 1 avqust 2024-cü il tarixində icarə müqaviləsinə xitam verməsi səbəbindən BMHS 16 standartının tətbiqi mümkün olmamışdır. Eyni zamanda yeni bağlanan icarə müqaviləsinin məbləği çox kiçik məbləğ olduğundan bu standartın tətbiqinə yol vermir. Yeni icarə müqaviləsi uçotda icarə xərci olaraq nəzərə alınmışdır.

BMUS 7 “Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat” və BMHS 7-yə “Maliyyə alətləri: Açıqlamalar: Təchizatçıların maliyyələşdirmə razılaşmaları” dəyişikliklər (25 may 2023-cü ildə dərc olunub). Maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinin maliyyələşdirmə razılaşmalarının səhv və ya yanlış açıqlanması ilə bağlı narahatlıqlarına cavab olaraq, BMUS 2023-cü ilin may ayında müəssisələrdən təchizatçıların maliyyələşdirmə razılaşmaları (SFA) haqqında məlumatların açıqlanmasını tələb etmək üçün BMUS 7 və BMHS 7-yə dəyişikliklər etmişdir. Bu dəyişikliklər maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə həmin razılaşmaların müəssisənin öhdəliklərinə və pul axınlarına, eləcə də likvidlik riskinə məruz qalmasının təsirini qiymətləndirməyə imkan verəcək təchizatçının maliyyələşdirilməsi razılaşmaları haqqında məlumatın açıqlanmasını tələb edir. Əlavə açıqlama tələblərinin məqsədi təchizatçının maliyyə razılaşmalarının şəffaflığını artırmaqdır. Qeyd olunan dəyişikliklər tanınma və ya qiymətləndirmə prinsiplərinə deyil, yalnız məlumatların açıqlanması tələblərinə təsir edir. Yeni açıqlama tələbləri 1 yanvar 2024-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minəcək.

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

6. YENİ UÇOT QAYDALARI (davamı)

BMHS 18 “Maliyyə hesabatlarında məlumatların təqdimatı və açıqlanması (9 aprel 2024-cü ildə dərc olunub və 1 yanvar 2027-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). 2024-cü ilin aprel ayında BMUSŞ maliyyə hesabatlarında məlumatların təqdimatı və açıqlanması, xüsusilə mənfəət və ya zərər hesabatında dəyişikliklərə yönəlmiş yeni standart olan BMHS 18-i dərc etmişdir. BMHS 18 aşağıdakılarla bağlı əsas yeni anlayışlar təqdim edir:

- mənfəət və ya zərər haqqında hesabatın strukturu;
- maliyyə hesabatlarından kənarda təqdim olunan müəyyən mənfəət və ya zərər göstəriciləri (yəni, rəhbərlik tərəfindən müəyyən edilmiş fəaliyyət göstəriciləri) üçün tələb olunan açıqlamalar; və
- ümumilikdə ilkin maliyyə hesabatlarına və qeydlərə tətbiq edilən aqreqasiya və disaqreqasiya üzrə təkmilləşdirmə prinsipləri.

BMHS 18 məhdud dəyişikliklərlə bir çox mövcud prinsipləri saxlayaraq, BMUS 1-i əvəz edəcək.

Bu standart maliyyə hesabatlarında maddələrin tanınmasına və ya ölçülməsinə təsir etməyəcək, lakin müəssisələrin hesabatda göstərdiyi “əməliyyat mənfəəti və ya zərəri” maddəsini dəyişdirə bilər. Yeni standart 1 yanvar 2027-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və müqayisəli dövrün məlumatlarına da tətbiq ediləcək. Sığorta şirkəti bu dəyişikliyin yeni dərc olunduğunu nəzərə alaraq, onun maliyyə hesabatlarına təsirinin qiymətləndirilməsinin hələ erkən olduğunu hesab edir və müvafiq qiymətləndirməni daha sonra həyata keçirəcək.

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, yeni standartlar və şərtlərin Sığorta şirkətinin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

7. SİĞORTA MÜQAVİLƏLƏRİ ÜZRƏ AKTİV VƏ ÖHDƏLİKLƏR

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
Sığorta üzrə	1,610,829	143,530
Təkrarsığorta üzrə	4,599,258	3,543,374
Sığorta üzrə ehtiyat (Ümumi)	6,210,087	3,686,904
Çıxılsın: Sığortanın dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(1,043,340)	(130,414)
Çıxılsın: Təkrarsığortanın dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(1,571,183)	-
Sığorta üzrə ehtiyat (Xalis)	567,489	13,116
Təkrarsığorta üzrə ehtiyat (Xalis)	3,028,075	3,543,374

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

2024 və 2023-ci illər ərzində sığorta müqavilələrinin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024			31 dekabr 2023
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Dəyərsizləşmə / (bərpa) üzrə ehtiyat sığorta üzrə 1 Yanvar tarixinə	(14,577)	(1,399,426)		(1,414,003)
Dəyərsizləşmə / (bərpa) üzrə ehtiyat təkrarsığorta üzrə 1 Yanvar tarixinə	(320,748)	(1,808,622)		(2,129,370)
İl ərzində dəyərsizləşmə / Sığorta	(10,756)	(1,032,584)		(1,043,340)
İl ərzində dəyərsizləşmə / Təkrarsığorta	(236,668)	(1,334,515)		(1,571,183)
(bərpa) üzrə ehtiyat / Sığorta	16,133	1,548,778		1,564,911
(bərpa) üzrə ehtiyat / Təkrarsığorta	235,723	1,329,187		1,564,910
Dəyərsizləşmə / (bərpa) üzrə ehtiyat 31 Dekabr tarixinə	(330,893)	(2,697,182)		(3,028,075)

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

8. SİĞORTA VƏ TƏKRARSİĞORTA MÜQAVİLƏLƏRİ ÜZRƏ AKTİVLƏR VƏ ÖHDƏLİKLƏR(davamı)

	31 dekabr 2024-cü il			31 dekabr 2023-cü il		
	Aktivlər	Öhdəliklər	Xalis	Aktivlər	Öhdəliklər	Xalis
Sığorta müqavilələri						
Sığorta növləri	1,043,340	(2,614,523)	(1,571,183)	13,116	(4,932,214)	(4,919,098)
Ümumi sığorta müqavilələri	1,043,340	(2,614,523)	(1,571,183)	13,116	(4,932,214)	(4,919,098)
Təkrarsığorta müqavilələri						
Sığorta növləri	1,571,183	(1,691,775)	(120,592)	3,543,374	(134,916)	3,408,458
Cəmi təkrarsığorta müqaviləsi	1,571,183	(1,691,775)	(120,592)	3,543,374	(134,916)	3,408,458

31 Dekabr 2024-cü il tarixinə sığorta müqavilələri üzrə aktivlər və öhdəliklər:

	İtkilər nəzərə alınmadan	Nağd pul axınında net indiki dəyərin təsiri	Risk təsiri	Cəmi
1 Yanvar 2023-cü il tarixinə sığorta müqavilələri aktivləri	(13,116)	-	-	(13,116)
1 Yanvar 2023-cü il tarixinə sığorta müqavilələri öhdəlikləri	4,932,214	-	-	4,932,214
1 Yanvar 2023-cü il tarixinə sığorta müqavilələrin cəmi	4,919,098	-	-	4,919,098
Sığorta gəlirləri	(6,210,087)	-	-	(6,210,087)
Sığorta xərcləri	-	227,533	514,402	741,935
Sığorta müqavilələri üzrə nəticə	(6,210,087)	227,533	514,402	(5,468,152)
Sığortanın maliyyələşdirmə xərcləri	-	147,948	30,434	178,382
Gəlir-xərc hesabatındakı cəmi dəyişikliklər	(6,210,087)	375,481	544,836	(5,289,770)
Sığorta müqavilələri üzrə gəlirlərin pul axınına təsiri	-	2,804,747	765,734	3,570,481
1 Yanvar 2024-cü il tarixinə sığorta müqavilələri aktivləri	(1,043,340)	-	-	(1,043,340)
1 Yanvar 2024-cü il tarixinə sığorta müqavilələri öhdəlikləri	2,614,523	-	-	2,614,523
Net sığorta müqavilələri öhdəlikləri	1,571,183	-	-	1,571,183

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

8. SİĞORTA VƏ TƏKRARSİĞORTA MÜQAVİLƏLƏRİ ÜZRƏ AKTİVLƏR VƏ ÖHDƏLİKLƏR (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixinə sığorta müqavilələri üzrə aktivlər və öhdəliklər :

	İtkilər nəzərə alınmadan	Nağd pul axınında net indiki dəyərin təsiri	Risk təsiri	Cəmi
1 Yanvar 2022-cü il tarixinə sığorta müqavilələri aktivləri	(34,206)	-	-	(34,206)
1 Yanvar 2022-cü il tarixinə sığorta müqavilələri öhdəlikləri	2,362,987	2,157,708	183,689	4,704,564
1 Yanvar 2022-cü il tarixinə sığorta müqavilələrin cəmi	2,328,781	2,157,708	183,689	4,670,358
Sığorta gəlirləri	(14,610,283)	-	-	(14,610,283)
Sığorta xərcləri	6,019	855,901	34,206	896,126
Sığorta müqavilələri üzrə nəticə	(14,604,264)	855,901	34,206	(13,714,157)
Sığortanın maliyyələşdirmə xərcləri	-	42,187	2,241	44,428
Gəlir-xərc hesabatındakı cəmi dəyişikliklər	(14,604,264)	898,088	36,447	(13,669,729)
Sığorta müqavilələri üzrə gəlirlərin pul axınına təsiri	14,538,781	(620,312)	-	13,918,469
1 Yanvar 2023-cü il tarixinə sığorta müqavilələri aktivləri	(13,116)	-	-	(13,116)
1 Yanvar 2023-cü il tarixinə sığorta müqavilələri öhdəlikləri	2,276,414	2,435,484	220,316	4,932,214
Net sığorta müqavilələri öhdəlikləri	2,263,298	2,435,484	220,316	4,919,098

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

8. SİĞORTA VƏ TƏKRARSİĞORTA MÜQAVİLƏLƏRİ ÜZRƏ AKTİVLƏR VƏ ÖHDƏLİKLƏR (davamı)

31 Dekabr 2024-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələri üzrə aktivlər və öhdəliklər :

	İtkilər nəzərə alınmadan	Nağd pul axınında net indiki dəyərin təsiri	Risk təsiri	Cəmi
1 Yanvar 2023-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələri aktivləri	3,543,374	-	-	3,543,374
1 Yanvar 2023-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələri öhdəlikləri	(134,916)	-	-	(134,916)
1 Yanvar 2023-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələrin cəmi	3,408,458	-	-	3,408,458
Təkrarsığorta gəlirləri	131,932	-	-	131,932
Təkrarsığorta xərcləri	(4,709,125)	-	-	(4,709,125)
Təkrarsığorta müqavilələri üzrə nəticə	(4,577,193)	-	-	(4,577,193)
Təkrarsığortanın maliyyələşdirmə xərcləri	-	-	-	-
Gəlir-xərc hesabatındakı cəmi dəyişikliklər	(4,577,193)	-	-	(4,577,193)
Təkrarsığorta müqavilələri üzrə gəlirlərin pul axımına təsiri	-	-	-	-
1 Yanvar 2024-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələri aktivləri	1,571,183	-	-	1,571,183
1 Yanvar 2024-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələri öhdəlikləri	(1,691,775)	-	-	(1,691,775)
Net təkrarsığorta müqavilələri öhdəlikləri	(120,592)	-	-	(120,592)

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

**31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT**
(Azərbaycan Manatı ilə)

8. SİĞORTA VƏ TƏKRARSİĞORTA MÜQAVİLƏLƏRİ ÜZRƏ AKTİVLƏR VƏ ÖHDƏLİKLƏR (davamı)

31 Dekabr 2023-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələri üzrə aktivlər və öhdəliklər :

	İtkilər nəzərə alınmadan	Nağd pul axınında net indiki dəyərin təsiri	Risk təsiri	Cəmi
1 Yanvar 2022-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələri aktivləri	685,938	1,847,540	140,395	2,673,873
1 Yanvar 2022-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələri öhdəlikləri	(363,911)	-	-	(363,911)
1 Yanvar 2022-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələrin cəmi	321,947	1,847,540	140,395	2,309,882
Təkrarsığorta gəlirləri	-	150,802	-	150,802
Təkrarsığorta xərcləri	(12,632,011)	-	(9,001)	(12,641,012)
Təkrarsığorta müqavilələri üzrə nəticə	(12,632,011)	150,802	(9,001)	(12,490,210)
Təkrarsığortanın maliyyələşdirmə xərcləri	-	114,848	9,876	124,724
Gəlir-xərc hesabatındakı cəmi dəyişikliklər	(12,632,011)	265,650	875	(12,365,486)
Təkrarsığorta müqavilələri üzrə gəlirlərin pul axımına təsiri	12,734,875	(96,666)	-	12,638,209
1 Yanvar 2023-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələri aktivləri	617,808	2,016,524	141,270	2,775,602
1 Yanvar 2023-cü il tarixinə təkrarsığorta müqavilələri öhdəlikləri	(192,997)	-	-	(192,997)
Net təkrarsığorta müqavilələri öhdəlikləri	424,811	2,016,524	141,270	2,582,605

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

9 sayılı MHBS Maliyyə Alətləri 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı illik dövrlər üçün 39 sayılı Maliyyə Alətləri: Tanınma və Qiymətləndirmə adlı MUBS-nı əvəz edir. Sığorta şirkətinin bu standartı tətbiq etməsinə dair detallı məlumat üçün 4 sayılı Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi Qeydinə istinad edin.

Sığorta və təkrarsığorta müqavilələri üzrə risklərin dəyərləndirilməsinə dair məlumat üçün 21 sayılı Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi Qeydinə istinad edin.

Müştərilərə verilmiş kredit və avansların hər bir sinfi üzrə balans dəyəri təxminən 31 dekabr 2024-cü il və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərinə onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

9. BANKLARDA DEPOZİTLƏR

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Rezident banklarda qısamüddətli depozitlər	5,900,0000	7,900,000
Hesablanmış faizlər	234,750	19,750
Maliyyə institutlarına yerləşdirilmiş depozitlər (Ümumi)	6,134,750	7,919,750
Çıxılsın: Depozitin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(61,348)	(195,364)
Maliyyə institutlarına yerləşdirilmiş depozitlər (Xalis)	6,073,403	7,724,116

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

10. TORPAQ, TIKILI VƏ AVADANLIQLAR / QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	Kompyuter və avadanlıq	Nəqliyyat vasitələri	Digər aktivlər	Cəmi maddi aktivlər	Qeyri- maddi aktivlər	Cəmi
1 yanvar 2022-ci il tarixinə ilkin dəyəri	24,641	69,874	3,756	98,271	137,707	235,978
Əlavələr	18,302	-	5,074	23,376	-	23,376
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya	(22,605)	(13,781)	(1,766)	(38,152)	(13,749)	(51,901)
Silinmələr	(9,728)	(61,600)	(13,650)	(84,978)	(406)	(85,384)
Silinmələrin toplanmış köhnəlməsi	4,400	46,982	13,650	65,032	-	65,032
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	15,010	41,475	7,064	63,549	123,552	187,101
Əlavələr	1,785	-	1,470	3,255	700	3,955
Köhnəlmə və amortizasiya ayırmaları	(3,896)	(10,247)	(1710)	(15,853)	(12,423)	(28,276)
Silinmələr	-	-	-	-	(24)	(24)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	12,899	31,228	6,824	50,951	111,805	162,756
Əlavələr	3,454	-	1,580	5,034	850	5,884
Köhnəlmə və amortizasiya ayırmaları	(8,813)	(7,777)	(1,234)	(17,824)	(11,266)	(29,090)
Silinmələr	-	-	(15,286)	(15,286)	-	(15,286)
Silinmələrin toplanmış köhnəlməsi	-	-	11,360	11,360	-	11,360
31 dekabr 2024-cü il tarixinə balans dəyəri	7,540	23,451	3,244	34,235	101,389	135,624
31 dekabr 2023-cü il tarixinə ilkin dəyəri	130,547	138,666	42,779	311,992	343,675	655,667
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya	(117,648)	(107,438)	(35,955)	(261,041)	(231,870)	(492,911)
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	12,899	31,228	6,824	50,951	111,805	162,756
31 dekabr 2024-cü il tarixinə ilkin dəyəri	134,001	138,666	44,359	317,026	344,525	661,551
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya	(126,461)	(115,215)	(41,115)	(282,791)	(243,136)	(525,927)
31 dekabr 2024-cü il tarixinə balans dəyəri	7,540	23,451	3,244	34,235	101,389	135,624

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

11. DİGƏR AKTİVLƏR / AVANS

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Digər aktivlər	520,405	941
Təhtəlhəsab	100	-
Ödənilmiş avans	5,515	13,380
İddia üzrə alacaqlar	22,196	-
	1	
Cəmi digər aktivlər	548,216	14,321

12. DEBİTOR/ KREDİTOR

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
ASCO qiymətli kağızlar üzrə alacaqlar	25,500	-
Büdcə üzrə alacaqlar	763,257	-
Təchizatçılar üzrə borc	38,121	5,283
Təkrarsığortalıqlar üzrə borc	363,888	-
İşçilər üzrə borc	-	47,263
İcbari sığorta bürosu üzrə borc	150,132	145,690
Digər öhdəliklər	-	18,755
Cəmi debitorlar	788,757	-
Cəmi kreditorlar	552,141	216,991

13. İnvestisiya üzrə ehtiyat

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-cü il
Rezident hüquqi şəxslərə qoyulmuş investisiyalar	1,275,000	4,791,228
Hüquqi şəxslərə yerləşdirilmiş investisiya (Ümumi)	1,275,000	4,791,228
Çıxılsın: İnvestisiyanın dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(3,825)	(14,386)
Hüquqi şəxslərə yerləşdirilmiş investisiyalar (Xalis)	1,271,175	4,776,842

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

14. Nizamnamə

	Əsasnamə	Cəmi
31 dekabr 2023-cü il tarixinə	14,770,000	14,770,000
Nizamnamədə artım	-	
31 dekabr 2024-cü il tarixinə	14,770,000	14,770,000

Sığorta şirkətinin 31 dekabr 2024-cü il tarixinə əsasnaməsində dəyişiklik müşahidə edilmədi.

15. İNZİBATİ VƏ DİGƏR ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
İşçilərə sərf olunan xərclər	895,934	1,084,214
Məcburi sığorta xərci	119,274	79,411
Pəşəkar xidmətlər	7,407	56,455
Digər xərclər	494,316	693,944
Ezamiyyət xərcləri	10,917	10,856
İnvestisiyalar üzrə ehtiyat	3,825	114
Depozit üzrə ehtiyat	61,348	488
Bank xərcləri	66,670	92,212
Cəmi inzibati və digər əməliyyat xərcləri	1,659,693	2,017,694

16. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Pul vəsaitləri	1,244,493	3,232,908
Cəmi valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlir/(zərər)	1,244,493	3,232,908

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

17. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Cari vergi xərci	(368,569)	(485,625)
Təxirə salınmış vergi aktivləri / (öhdəliyi)	1,355,289	87,884
Cəmi mənfəət vergisi xərci	966,720	(397,741)

Sığorta şirkətinin mənfəətinə 20% (2024-cü ildə: 20%) dərəcəsində mənfəət vergisi hesablanır.

Sığorta şirkəti, vergiləri Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən hazırlanmış vergi hesabatlarına və qeydlərinə əsasən hesablayır və bu hesablamlar Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarından fərqlənə bilər.

Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş xərclər və gəlirlərin mənfəət vergisindən azad edilməsi səbəbindən vergi fərqləri yaranır.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatlarında göstərilən aktiv və öhdəliklərin qalıq dəyəri ilə onların vergi hesabatındakı qalıq dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2024-cü il tarixinə müvəqqəti fərqlər əsasən, gəlirlərin və xərclərin tanınmasına görə yaranmışdır.

Mühasibat mənfəəti ilə mənfəət vergisi xərci arasında əlaqə 31 dekabr 2024-cü və 2023-cü il tarixlərinə aşağıdakı kimi izah edilir:

	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Vergidən əvvəlki mənfəət	1,842,846	1,226,757
Vergi bazası	20%	20%
Vergi bazasına uyğun hesablanmış vergi xərci	(368,569)	(485,625)
Vergi bazasına təsir edən digər müvəqqəti fərqlər	-	87,884
Mənfəət vergisi xərci	(368,569)	(397,741)
Cari mənfəət vergisi xərci	(368,569)	(245,351)
Təxirə salınmış vergi öhdəliyində dəyişikliklər	-	(152,390)
Mənfəət vergisi xərci	(368,569)	(397,741)

	31 dekabr 2024-cü il	31 dekabr 2023-ci il
İlin əvvəlinə təxirə salınmış vergi aktivləri	1,331,876	1,243,992
Təxirə salınmış vergi gəliri/(xərci)	23,343	87,884
İlin sonuna təxirə salınmış vergi aktivləri	1,355,219	1,331,876

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

18. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ EDİLMƏSİ

Sığorta şirkəti daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Daxili audit

Daxili audit funksiyası hər il Sığortada risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Sığorta şirkətinin prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Auditin səmərəliliyini artırmaq və audit söylərinin əlaqələndirilməsi məqsədilə Daxili Audit Departamentindən bəzi məlumatlar əldə olunmuşdur. Audit prosesi zamanı Daxili Audit Departamentinin hesabatları əldə olunmuş və nəzərdən keçirilmiş, ancaq aktuari və ehtiyatların hesablanması sahəsində maliyyə hesabatlarına rastlanılmadı. Risklərin qiymətləndirilməsi üzrə daxili audit funksiyasının tam icra olunmadığı və bu sahədə peşəkarlaşmaya ehtiyac olunduğu müşahidə edildi.

Bazar riski. Sığorta şirkətibazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) valyuta (b) faiz dərəcəsi və (c) pay alətləri üzrə açıq mövqələr ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır.

Xarici valyuta riski. Sığorta şirkətiAzərbaycan manatına qarşı xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar xarici valyuta riskinə məruz qalır. Kredit Komitəsi hər bir valyuta üzrə və ümumilikdə risklərin səviyyəsi ilə əlaqədar günün sonuna, həmçinin bir gün ərzində limitlər müəyyən edir və bu limitlərə gündəlik nəzarət edir. Sığorta şirkəti spekulyativ fəaliyyət və ya hecinq məqsədləri üçün hər hansı derivativ alətlərlə əməliyyat aparmır. Bu cür alətlər Azərbaycan Respublikasında geniş yayılmamışdır.

19. Xarici valyuta riski

31 dekabr 2024-cü il				31 dekabr 2023-cü il		
	Pul maliyyə aktivləri	Pul maliyyə öhdəlikləri	Mövqe	Pul maliyyə aktivləri	Pul maliyyə öhdəlikləri	Mövqe
AZN	10,569,058	316,599	10,252,459	-	-	-
ABŞ dolları	5,543,544	363,888	5,179,656	-	-	-
Avro	3,126	-	3,126	-	-	-
GBP	665	-	665	-	-	-
Cəmi	16,116,393	680,487	15,435,906	-	-	-

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

Yuxarıdakı cədvələ yalnız pul aktivləri və öhdəlikləri daxildir. Sığorta şirkəti hesab edir ki, pay alətləri üzrə investisiyalar və qeyri-pul aktivləri əhəmiyyətli valyuta riskinin yaranmasına gətirib çıxarmır. Valyuta mövqeyinin müsbət 15,435,906 AZN olması gələcəkdə valyuta riskinin minimum olmasını göstərir.

Faiz dərəcəsi riski. Sığorta şirkəti bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Aşağıdakı cədvəldə Sığorta şirkətinin məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil əks olunur:

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

Coğrafi risk. 31 dekabr 2024-cü il tarixində Sığorta şirkətinin maliyyə aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıdakı kimidir:

	Azərbaycan Respublikası	MDB və digər xarici ölkələr	Cəmi
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,244,493	-	1,244,493
Sığorta və təkrarsığorta müqavilələri	2,614,523	-	2,614,523
Digər maliyyə aktivləri	14,971,727	-	14,971,727
Cəmi aktivlər	18,830,743	-	18,830,743
Öhdəliklər			
Sığorta və təkrarsığorta müqavilələri	(3,517,931)	(788,367)	(4,306,298)
Təchizatçılar üzrə borc	(38,121)	-	(38,121)
Digər maliyyə öhdəlikləri	(150,132)	(363,888)	(514,020)
Cəmi öhdəliklər	(3,706,184)	(1,152,255)	(4,858,439)
Balans üzrə xalis mövqe	15,124,559	(1,152,255)	13,972,304

Digər risk konsentrasiyaları. Rəhbərlik, verilmiş kreditlərin ümumi məbləği xalis aktivlərin 10%-dən yuxarı olan borcalanlar haqqında məlumatları əks etdirən hesabatlara əsasən kredit riski üzrə konsentrasiyaya nəzarət edir və bu cür məlumatları açıqlayır. 31 dekabr 2024 və 2023-ci il tarixlərində Sığorta şirkətinin əhəmiyyətli risk konsentrasiyaları olmamışdır.

Likvidlik riski. Likvidlik riski Sığorta şirkətinin maliyyə öhdəliklərindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsində Sığorta şirkətinin çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Buraya depozitlərin geri götürülməsi tələblərinə cavab vermək və faktiki olaraq ödəmə vaxtı çatmış maliyyə alətləri ilə üzrə digər maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması aiddir. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Sığorta şirkətinin Rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu maliyyə Banklarının idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Likvidlik risklərinin idarə edilməsi məqsədilə, Sığorta şirkətiaktiv/öhdəliklərin idarə edilməsi prosesinin bir hissəsi kimi bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə hər gün nəzarət edir.

Sığorta şirkətinin likvidlik siyasəti aşağıdakılardan ibarətdir:

- Pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və müxtəlif zaman çərçivələrində likvidliyin təmin edilməsi üçün lazımi likvid aktivlərin səviyyəsinin saxlanması;
- Sığorta şirkətinin strateji məqsədlərinə uyğun maliyyə planının hazırlanması;
- Müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrinin saxlanması və beləliklə, Sığorta şirkətinin ölkədaxili və xarici mənbələrdən borc almaq imkanlarının artırılması;
- Yüksək likvidli və yüksək keyfiyyətli aktivlərin saxlanması;
- Məhsul bazasının vaxt çərçivələrində mövcud maliyyələşdirmə mənbələrinə uyğunlaşdırılması;
- Aktiv və öhdəliklər strukturunun vaxt çərçivələrində daimi monitorinqi.

Sığorta şirkətinin likvidliyinin idarə olunması üçün aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri bölgüsü və faiz dərəcələrinin uyğunluğu ən azı likvidlik əmsalının adekvatlığının qorunması nisbətində təşkil olunur. Qeyd

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

etmək lazımdır ki, Sığorta şirkəti Rəhbərliyinin fikrincə Sığorta şirkətinin idarə olunması üçün aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri bölgüsü və ona adekvat olaraq faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu likvidliyin idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Nəzərə alsaq ki, Banklarda bir çox hallarda likvidliyin idarə olunması göstəriciləri və bu göstəricilərin tam uyğunluğu təmin edilməyə bilər. Belə ki, Banklarda aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətdə aparılır və fərqli xarakterli daşıyır. Bu göstəricilər üzrə likvidlik əmsalının qeyri-adekvatlığı potensial olaraq gəlirliliyi artırma bilər, ancaq eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər.

Rəhbərliyin fikrincə, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən maliyyə institutları üçün mövcud olan əlverişli makroiqtisadi şərait, pul vəsaitləri üzrə müsbət daxilolmalar, əməliyyatların gəlirliliyi və tələb olunduqda, mövcud olan maliyyə resurslarından istifadə nəticəsində likvidlik üzrə uyğunsuzluqdan yaranan risklər əhəmiyyətli dərəcədə azalır.

20. KAPİTALIN İDARƏ EDİLMƏSİ

Kapitalın idarə olunmasında Sığorta şirkətinin məqsədi ARMB-nin kapitalın məbləği ilə bağlı müəyyən etdiyi tələblərə riayət edilməsini, Sığorta şirkətinin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək üçün kifayət qədər kapital bazasının saxlanılmasını təmin etməkdir.

21. ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Banka qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Sığorta şirkətinin Rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və buna müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında heç bir ehtiyat hesablanmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Sığorta şirkətinin əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq dövlət vergi orqanları tərəfindən etiraz edilə bilər.

Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi şərh edərkən və vergilərin məbləğini müəyyən edərkən daha sərt mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə etiraz edilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxıla bilər. Bunun nəticəsində, Banka qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanma bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2024 və 31 dekabr 2023-cü il tarixlərində Sığorta şirkətinin avadanlıqları ilə əlaqədar kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəlikləri olmamışdır.

22. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

Ədalətli dəyər, məcburi satış və ya ləğv etmə halları istisna olmaqla, maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə alətinin mübadilə edilə bildiyi məbləği əks etdirir və ən yaxşı olaraq aktiv bazar qiyməti ilə təsdiqlənir.

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan Manatı ilə)

Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Sığorta şirkətitərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır, lakin iqtisadi şərtlər maliyyə bazarlarında aktivliyin həcmi məhdudlaşdırmaqda davam edir. Bazar qiymətləri köhnəlmiş ola bilər və ya aşağı qiymətlərlə satışın dəyərini əks etdirə bilər və bu səbəbdən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini əks etdirməyə bilər. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Sığorta şirkətimüəyyən qiymətləndirmə üsulları ilə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini açıqlamaq üçün aşağıdakı qiymətləndirmə səviyyələrindən istifadə edir:

- **Səviyyə 1:** fəal bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin (ictimai satışa çıxarılan törəmələr, ticarət və satıla bilən qiymətli kağızlar və s.) ədalətli dəyəri hesabat dövrünün sonunda bazar qiymətlərinə əsaslanır. Sığorta şirkətitərəfindən saxlanılan maliyyə aktivləri üçün istifadə olunan bazar qiyməti cari təklif qiymətini əks etdirir. Bu alətlər 1-ci səviyyəyə daxil edilir.
- **Səviyyə 2:** fəal bazarda alınıb-satıla bilməyən maliyyə alətlərinin (hesabdan əlavə törəmələr) ədalətli dəyəri müəssisənin təxminlərinə daha az etibar edərək və mümkün qədər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanan qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Ədalətli dəyər aləti tələb olunan bütün əhəmiyyətli müşahidələr mövcuddursa, alət 2-ci səviyyəyə aid edilir.
- **Səviyyə 3:** Bir və ya daha çox əhəmiyyətli amillər müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanma bilmirsə, bu maliyyə aləti 3-cü səviyyəyə aid edilir. Bu hal bazara çıxarılmamış qiymətli kağızlar üçün nəzərdə tutulur.

Aşağıdakı cədvəl maliyyə alətlərini ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyəsilə müəyyən edilən ədalətli dəyərlə təhlil edir:

	31 dekabr 2024-cü il			
	1-ci Səviyyə	2-ci Səviyyə	3-cü Səviyyə	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,244,493	-	-	1,244,493
Sığorta və təkrarsığorta müqavilələri üzrə aktivlər	-	-	2,614,523	2,614,523
Digər maliyyə aktivləri	-	16,060,484	-	16,060,484
Cəmi maliyyə aktivləri	1,244,493	16,060,484	2,614,523	19,919,500
Maliyyə öhdəlikləri				
Sığorta və təkrarsığorta müqavilələri üzrə öhdəliklər	-	-	(4,306,298)	(4,306,298)
Təchizatçılar və kreditör borclar üzrə öhdəliklər	-	(38,121)	-	(38,121)
Digər maliyyə öhdəlikləri	-	(150,132)	(363,888)	(514,020)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	(188,253)	(4,670,186)	(4,948,709)

İPƏK YOLU SİĞORTA ASC

31 DEKABR 2024-CÜ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

23. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR VƏ QALIQLAR

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir. 2024-cü ildə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar cəmi 5,187,003 AZN üzrə təşkil etmişdir. Əlaqəli tərəflər arasındakı əməliyyatlar aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir.

Əlaqəli tərəf	
"AZƏRBAYCAN HAVA YOLLARI" QAPALI SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ	1,977,910 AZN
"ASG BUSINESS AVIATION" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ	4,333,361 AZN

24. BALANS TARİXİNDƏN SONRA BAŞ VERƏN HADİSƏLƏR

Hesabat dövründən sonra baş verən hadisə müşahidə edilməmişdir.

25. MALİYYƏ HESABATLARININ TƏSDİQ OLUNMASI

Maliyyə hesabatları 17 mart 2025-ci il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiq olunmuşdur.